

सारथिहरूले नै देउवाको साथ छाड्दै

१४औँ महाधिवेशनबाट निर्वाचित केन्द्रीय समितिमा ८३% 'होल्ड' गरेका निवर्तमान सभापति देउवासँग पदाधिकारीमा चौधरी मात्रै, शेखर कोइरालापक्षीय उपसभापति गुरुङ र सहमहामन्त्री पाण्डे तटस्थ, अरू सबै संस्थापनीतर

(विस्तृत पृष्ठ ३)

भोटकोशीको प्रलयकारी बाढी र जलवायुजन्य जोखिम

डा. केदारनरसिंह केसी

भोटकोशी बाढीलाई अकाट्य तथ्य-तथ्यांकिसाथ प्रस्तुत गरी जलवायु न्याय पाएको उदाहरण बनाउन सके जलवायु परिवर्तनबाट प्रभावित अन्य मुलुकलाई सजिलो हुनेछ

(पृष्ठ ४)

इरान युद्धले उजागर गरिरदिएको ब्रिक्सको सीमितता

ब्रिक्सलाई आफ्नो आर्थिक प्रभाव भू-राजनीतिक हैधियतमा रूपान्तरण गर्न कठिनाई भइरहेको छ, तथापि यसबाट सकारात्मक अवसर उत्पन्न हुन सक्छ

(विस्तृत पृष्ठ ५)

सुदूरपश्चिमका ३१ बहुवर्षीय योजना रण

पूर्वाधार विकास मन्त्रालयले रण आयोजनाको म्याद थप्ने वा ठेक्का रद्द गर्ने विषयमा निर्णय लिन गठन गऱ्यो समिति

(विस्तृत पृष्ठ ६)

ठुला विपत्मा बेपत्ता भएकाको मृत्युदर्ता चाँडो हुने गरी कानून संशोधनको तयारी

बेपत्ता व्यक्तिको मृत्युदर्ता गर्न तीन वर्ष कुर्नुपर्ने वा न्यायिक घोषणा गराउनुपर्ने मुलुकी देवानी संहिता, २०७४ को व्यवस्था संशोधन गरेर खोज तथा उद्धार समाप्त हुना साथ दर्ता गर्न सकिने व्यवस्था गरिँदै

कहिले आउँछ डिएनए म्याचिङको रिपोर्ट ?

- नेपाल प्रहरीका प्रवक्ता डिआइजी अविनारायण काफ्ले भन्छन्-

डिएनए परीक्षणका लागि विदेशी टोलीले पनि सघाइरहेका छन्, हामीले काठमाडौँका साथै हेट्टाँडाबाट पनि परीक्षणको तयारी गरिरहेका छौँ । ट्याक्कै कहिलेदेखि म्याचिङ रिपोर्ट आउँछ भन्न सकिन्न, तर सकेसम्म छिटो नतिजा आउने गरी काम भइरहेको छ ।

नवराज मैनाली / नयाँ पत्रिका

सनाखत हुन नसकेका शवको डिएनएबाट पहिचान गरी आफन्तलाई दिने प्रक्रिया प्रहरीले अघि बढाएको छ । तर, कहिलेदेखि म्याचिङको रिपोर्ट आउन थाल्छ भन्ने अझै प्रस्ट छैन । हालसम्म करिब दुई सय शवको र बेपत्ता भएका व्यक्तिका परिवारबाट आत सयजनाको डिएनए नमुनाको प्रोफाइलिङ भइसकेको छ । सबै शवको डिएनए प्रोफाइलिङ गरिसकेपछि मात्र म्याचिङ गर्ने प्रहरीको तयारी छ । बुधबारसम्म एक हजार ४०३ शव भेटिएकामा १०५ वटा मात्र सनाखत भएका छन् । बाँकी एक हजार २८६ शवको हड्डी तथा दाँतबाट डिएनएको नमुना निकालेर परीक्षण गर्न लागिएको छ ।

» पृष्ठ २ मा क्रमशः

बेपत्ताको संख्या

एकैदिन बढ्दथ्यो एक हजार

राष्ट्रिय विपत् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन प्राधिकरणका अनुसार भोटकोशी बाढीमा बेपत्ता हुनेको संख्या ६ हजार १५० पुगेको छ । शव भेटिएर सनाखत नभएकालाई पनि बेपत्ताकै सूचीमा राखिएको छ । एक हजार ४०३ शव भेटिएकामा १०५ को मात्रै सनाखत भएको छ । प्राधिकरणले मंगलबार बेपत्ताको संख्या पाँच हजार १७९ रहेको सार्वजनिक गरेको थियो । एकैदिनमा बेपत्ताको संख्या करिब एक हजार बढेको छ ।

प्राधिकरणकी प्रवक्ता शान्ति महतका अनुसार सबै जिल्लाबाट आएको बेपत्तासम्बन्धी विवरण अपडेट गर्दा संख्या एकैदिन करिब एक हजार बढेको हो । 'हामीले सबै जिल्ला तथा प्रभावित स्थानीय तहबाट बेपत्ताहरूको विस्तृत विवरण मगाइरहेका थियौँ,' उनले भनिन्, 'थप विवरण आइरहेका छन्, बेपत्ताहरूको नामसहितकै संख्या आएपछि अपडेट गरेका हौँ । यसमा अझै संख्या थपिन सक्छ ।' गृह मन्त्रालयले बाढी प्रभावित होरक वडासँग समन्वय गरी बेपत्ताहरूको विवरण सकलन गरिरहेको छ । बुधबार चिलिमे जलविद्युत् आयोजनाको सुरक्षाभित्र मात्र चार शव र एक कंकाल भेटिएको छ ।

‘पासपोर्ट फ्री ट्राभल’को अवधारणा लागू गर्दै अध्यागमन

नयाँ पत्रिका

नेपाल घुम्न आउने पर्यटकले जहाँ जाँदा पनि अब सँगै पासपोर्ट बोक्न नपर्ने भएको छ । अध्यागमन सेवालाई प्रविधिमैत्री बनाउँदै सरकारले मोबाइल एपमै पासपोर्ट तथा भिसाको डिजिटल अभिलेखलाई नै मान्यता दिने भएको छ ।

अध्यागमन विभागको मोबाइल एपमै पासपोर्ट र भिसाको डिजिटल विवरण देखाएर हुने गरी प्रणाली बनाएको हो । सोही एपमा आफ्नो विवरण राखेपछि पासपोर्टविनै देशभित्र विदेशी नागरिकले पनि यात्रा गर्न सक्ने विभागले जनाएको छ । यसले पर्यटकलाई सहज हुने विभागका निर्देशक टीकाराम ढकालले बताए ।

त्यसका लागि पर्यटकले 'डिपार्टमेन्ट अफ इमिग्रेसन' मोबाइल एपमा लगइन गरी आफ्नो पासपोर्टको विवरण राख्नुपर्ने हुन्छ । सोही एपमा देखाउने पासपोर्ट र भिसासम्बन्धी विवरणलाई नेपालमा सबै निकायले मान्यता दिनेछन् । यसले पर्यटकलाई पनि

सहज हुने र डिजिटल ट्रायाफिङ गर्न सरकारलाई पनि सहज हुने बुधबार आयोजित पत्रकार सम्मेलनमा विभागका निर्देशक ढकालले बताए । सुरुमा प्रवेश हुँदा अध्यागमनमा पासपोर्ट देखाएर मोबाइल एपमा लगइन गरेपछि पर्यटकले पासपोर्ट बोक्नुपर्ने छैन ।

हाल हिमाल आरोहणमा जाँदा पनि सँगै पासपोर्ट लिएर जानुपर्ने हुन्छ । पर्यटकलाई नै सहज बनाउने गरी यो व्यवस्था गरिएको विभागले जनाएको छ । कतिपय स्थानमा इन्टरनेट नचलेमा भने अन्य परिचयपत्रलाई पनि मान्यता दिने तयारी छ । यससम्बन्धी सम्पूर्ण प्राविधिक तयारी पूरा गरी विभागले स्वीकृतिका लागि गृह मन्त्रालयमा पठाएको छ ।

मन्त्रालयबाट स्वीकृत भएलगत्तै यसलाई कार्यान्वयन गरिने प्रवक्ता ढकालले बताए ।

सेवालाई प्रविधिमैत्री बनाउँदै लैजाने क्रममा विभागले ई-भिसा जारी गर्ने अन्तिम तयारी गरेको छ ।

» पृष्ठ २ मा क्रमशः

‘भिजिट भिसामा पुरानै मापदण्ड लागू गर्न दलालहरू सक्रिय’

मन्त्रालयबाट स्वीकृत भएलगत्तै यसलाई कार्यान्वयन गरिने प्रवक्ता ढकालले बताए ।

सेवालाई प्रविधिमैत्री बनाउँदै लैजाने क्रममा विभागले ई-भिसा जारी गर्ने अन्तिम तयारी गरेको छ ।

» पृष्ठ २ मा क्रमशः

संविधान संशोधनसम्बन्धी संसद् नियमावलीको प्रावधान कार्यान्वयन नगर्न अन्तरिम आदेश

सर्वोच्चले कार्यान्वयन नगर्न भनेको प्रतिनिधिसभा नियमावलीमा के छ व्यवस्था ?

- नियम १४० को उपनियम (११) : सभाबाट पारित भई राष्ट्रिय सभामा पठाइएको संविधान संशोधनसम्बन्धी विधेयक सन्देशसहित प्राप्त भएपछि प्रस्तावको पक्षमा प्राप्त भएको जम्मा मत दुवै सदनमा तत्काल कायम रहेका सम्पूर्ण सदस्य संख्याको कम्तीमा दुईतिहाइ पुगेको भए संविधान संशोधनको विधेयक सभामुखले प्रमाणित गरी प्रमाणीकरणका लागि राष्ट्रपतिसमक्ष पठाउनेछ ।

नियम २५९ मा नियमावली लागू हुने व्यवस्था, उपनियम (१) : प्रचलित कानूनबमोजिम जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि सभा, समिति र सदस्यको हकमा यो नियमावली संघीय कानूनको रूपमा रही विशेष कानूनसरह लागू हुनेछ । उपनियम (२) : यो नियमावली प्रतिनिधिसभा सदस्यको विशेषाधिकारको रूपमा रहनेछ ।

प्राथमिकतामा पर्ने गरी अग्राधिकार दिई मुद्दा टुंग्याइने

प्रेम गौतम / नयाँ पत्रिका

संविधान संशोधनसम्बन्धी प्रक्रिया निर्धारण गर्ने प्रतिनिधिसभा नियमावली, २०८३ का दुई महत्त्वपूर्ण व्यवस्था कार्यान्वयन नगर्न सर्वोच्च अदालतको संवैधानिक इजलासले अन्तरिम आदेश दिएको छ । प्रधानन्यायाधीश मनोजकुमार शर्मासहित न्यायाधीशहरू कुमार रेग्मी, नरकुल सुवेदी, विनोद शर्मा र सारंग सुवेदी रहेको संवैधानिक इजलासले नियमावलीको नियम १४० को उपनियम (११) र नियम २५९ तत्काल लागू नार्न आदेश दिएको हो । उक्त

» पृष्ठ २ मा क्रमशः

सर्वदलीय बैठकको निर्णय

विपत् व्यवस्थापनमा समन्वय गर्न उच्चस्तरीय राजनीतिक संयन्त्र

साताभित्र सर्वदलीय संसदीय विशेष समिति बनाउन पहल गर्ने, समिति गठनको प्रक्रिया थालनी र व्यवस्थापनका लागि सभामुखलाई अनुरोध गर्ने

- रास्वपा सभापति रवि लामिछानेको संयोजकत्वमा सर्वदलीय उच्चस्तरीय संयन्त्र बनाउने । संयन्त्रमा काँग्रेस, एमाले, नेकपा, श्रम संस्कृति पार्टी, राप्रपा, जसपा नेपाल र जनमत पार्टीका तर्फबाट शीर्ष तथा महत्त्वपूर्ण नेतृत्वको सदस्यका रूपमा प्रतिनिधित्व रहने ।

- एक साताभित्र सर्वदलीय संसदीय विशेष समिति बनाउन पहल गर्ने । समिति गठनको प्रक्रिया थालनी र व्यवस्थापनका लागि दलहरूको तर्फबाट सभामुखलाई अनुरोध गर्ने ।

- तर, ती दुवै संयन्त्रले खेल्ने भूमिकालाई प्रधानमन्त्रीले विश्वास र समन्वयमा लिएर काम गर्ने सुनिश्चितताबारे विपक्षी दलका शीर्ष नेताहरूले जनए, आशंका ।

शुरोजंग पाण्डे / नयाँ पत्रिका

संसदमा प्रतिनिधित्व गर्ने राजनीतिक दलहरूबीच विपत् व्यवस्थापनमा सरकारलाई सहयोग, समन्वय र अनुगमन गर्न उच्चस्तरीय राजनीतिक संयन्त्र तथा सर्वदलीय संसदीय विशेष समिति गठन गर्ने सहमति बनेको छ । सत्ताह्द दल राष्ट्रिय स्वतन्त्र पार्टीका सभापति रवि लामिछानेको आह्वानमा बुधबार सिंहदरबारमा बसेको बैठकले उनकै प्रस्तावअनुसार

सिंहदरबारस्थित रास्वपा संसदीय दलको कार्यालयमा बसेको सर्वदलीय बैठक । तस्बिर : अमूल थापा / नयाँ पत्रिका

उच्चस्तरीय संयन्त्र र संसदीय समिति बनाउने निर्णय गरेको हो ।

तर, ती दुवै संयन्त्रले खेल्ने भूमिकालाई प्रधानमन्त्रीले विश्वास र समन्वयमा लिएर काम गर्ने सुनिश्चितता के छ भन्दै विपक्षी दलका शीर्ष नेताहरूले बैठकमा गम्भीर प्रश्न उठाएका छन् । रास्वपा सभापति लामिछानेले भने सरकारले आफ्नो जिम्मेवारीअनुसार काम गरिरहेकाले त्यसलाई प्रभावकारी ढंगले मार्गदर्शन गर्ने पनि उच्चस्तरीय राजनीतिक

संयन्त्र र संसदीय विशेष समिति आवश्यक रहेको बताएका छन् ।

१६ भदौमा बसेको सर्वदलीय बैठकले रास्वपा सभापति रवि लामिछानेको संयोजकत्वमा सर्वदलीय उच्चस्तरीय संयन्त्र बनाउने निर्णय गरेको थियो । बुधबारको बैठकले सोही राजनीतिक संयन्त्रलाई निरन्तरता दिने निर्णय गरेको हो । बैठकपछि जारी विज्ञापनअनुसार संयन्त्रमा काँग्रेस, एमाले, नेकपा, श्रम

» पृष्ठ २ मा क्रमशः

बैठकमा कसले के भने ?

रवि लामिछाने, सभापति, रास्वपा

प्रधानमन्त्री निम्तर बैठकमा हुनुहुन्छ । उहाँले स्थानीय तहका जनप्रतिनिधि, राजनीतिज्ञहरूसम्मलाई समय निकालेर भेटिरहनुभएको छ । त्यो संवेदनशीलताको ठुलो उदाहरण हो । हामीले काम बाँडफाँट गरेर गर्दै आएका छौँ । हिजोको अभ्यास र आजको अभ्यास तुलना गर्दा त्यस्तो नभएजस्तो देखिएला । किनभने हिजो पार्टीको सभापति नै प्रधानमन्त्री हुनु परिस्थिति थियो, अहिले सरकारको जिम्मेवारी र पार्टीको जिम्मेवारी सभापतिले हेर्ने स्पष्ट खाका बनेको छ । त्यसैले ढुल्केसैनको आवश्यकता पर्दैन । यद्यपि, आइदिनुपर्थ्यो, बसिदिनुपर्थ्यो भन्ने आग्रह राख्नु बेग्लै कुरा हो ।

गगन थापा, सभापति काँग्रेस

सम्माननीय प्रधानमन्त्रीज्यूको रबैया सकेसम्म संसदलाई पूर्ण रूपमा बेवास्ता गर्ने देखिन्छ । प्रमुख प्रतिपक्षी दलको नेताले बोलेको वेला उहाँको संसदमा उपस्थिति भएको देखिँदैन । त्यसैले संसदलाई महत्त्व नदिने उहाँको रबैयाबिच हामीले संसदीय समिति बनाउने त भयौँ । तर, प्रधानमन्त्रीजीले नै यो संसदीय समितिको मान राख्नुभएन, यसको मर्यादा राख्नुभएन, यसरी नै हेर्पाराख्नुभयो र यसरी नै बेवास्ता गर्नुभयो भने त्यति वेला के गर्ने हो ?

पन्चा अर्याल, उपनेता, एमाले संसदीय दल

संसदीय समिति बनाउने कुरा राम्रै हो । तर, प्रधानमन्त्रीलाई संसदप्राति नै खासै रुचि देखिँदैन । सरकार बाढीपीडितको उद्धार, राहत र पुनर्स्थापनाप्रति संवेदनशील नै छैन । त्यसैले संसदीय विशेष समितिले रिपोर्ट दिने, निवेदन दिने गरे पनि उहाँले ग्रहण गर्नुहुन्छ भनेर कसरी विश्वस्त हुने ? पहिले स्पष्ट भएर मात्र समिति बनाऔँ ।

सर्वोच्चको नयाँ भवनमा

बारम्बार आगलागी

नयाँ भवनको सुरक्षामाथि उद्योग प्रश्न काठमाडौँ, सर्वोच्च अदालतको नयाँ भवनमा मंगलबार राति आगलागी भएको छ । आगलागीमा तीनवटा फाँटमा क्षति पुगेको छ । विद्युत् सर्ट भएर आगलागी भएको आकलन गरिएको छ । यसअघि १७ भदौमा पनि यसैगरी आगलागी भएको थियो । सो घटनाको छानबिन चलिारहेकै वेला फेरि आगलागी भएपछि नयाँ भवनको सुरक्षामाथि समेत प्रश्न उठेको छ ।

सर्वोच्चका प्रवक्ता अर्जुन कोइराला निर्माणाधीन नयाँ भवनमा विद्युत्को अस्थायी व्यवस्थापन गरेर काम भइरहेकाले विद्युत् सर्ट भएर आगलागी भएको बताउँछन् । आगलागीबाट मुद्दाको मिसिल भने नजलेको उनको भनाइ छ । बारम्बार आगलागी भएपछि बुधबार सर्वोच्चले कार्यालयभित्र विद्युत्का लाइन बन्द गरेर मात्र निस्कन आग्रह गरेको छ ।

गत वर्षको जेन-अर्जुन आन्दोलनमा सर्वोच्चको मूल भवन जलेपछि निर्माणाधीन भवनबाट कामकाज भइरहेको छ । करिब ६ अर्ब लागतको नयाँ भवन ठेकेदारले समयमा निर्माण नगर्दा सर्वोच्चलाई थप समस्या भएको छ ।

संविधान...

◄ पृष्ठ १ बाट क्रमशः

व्यवस्थासहित प्रतिनिधिसभा नियमावली गत १७ जेठमा प्रतिनिधिसभाबाट पारित भएको थियो ।

संविधानले संघीय संसद्का दुवै सदनमा कायम रहेको सम्पूर्ण सदस्य संख्याको कम्तीमा दुईतिहाइ बहुमतबाट संविधान संशोधन गर्नुपर्ने स्पष्ट व्यवस्था गरे पनि नियमावलीले त्यससँग बाफिन्ने गरी प्रक्रिया निर्धारण गरेको भन्दै अधिवक्ताहरूले चुनौती दिएका थिए । अदालतले प्रारम्भिक दृष्टिमाै उक्त व्यवस्था संवैधानिक प्रबन्धसँग प्रतिकूल देखिएको र कार्यान्वयन भए अपूर्णीय क्षति पुग्न सक्ने ठहर गरेको छ ।

संवैधानिक प्रबन्धको प्रतिकूल रहेको भन्ने प्रथम दृष्टिमा देखिएको र नियमावलीको उक्त व्यवस्था कार्यान्वयन भए संवैधानिक प्रावधानमा अपूर्णीय क्षति पुग्न जाने संवैधानिक इजलासको ठहर छ । नेपालको संविधानको धारा १ बमोजिम नेपालको संविधान नेपालको मूल कानुन हुने भई संविधानसँग बाँफिन्ने कानुन बाफिएको हदसम्म अमान्य हुने र संविधानको पालना गर्नु प्रत्येक व्यक्तिको कर्तव्य हुने व्यवस्था रहेको इजलासले स्मरण गराएको छ ।

नियम १४० (११) मा ‘सभाबाट पारित भई राष्ट्रिय सभामा पठाइएको धारा १०४(१) ले संघीय संसद्का प्रत्येक सन्देशसहित प्राप्त भएपछि प्रस्तावको पक्षमा प्राप्त भएको जम्मा मत दुवै सदनमा तत्काल कायम रहेका सम्पूर्ण सदस्य संख्याको कम्तीमा दुईतिहाइ पुगेको भए संविधान संशोधनको विधेयक सभामुखले प्रमाणित गरी प्रमाणीकरणका लागि राष्ट्रपतिसमक्ष पठाउनेछ,’ भनिएको छ । यस्तै, नियम २५९ मा नियमावली लागू हुने प्रावधान छ । जसमा ‘(१) प्रचलित कानुनबमोजिम जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि सभा, समिति र सदस्यको हकमा यो नियमावली संघीय कानुनको रूपमा रही विशेष कानुनसरह लागू हुनेछ । (२) यो नियमावली प्रतिनिधिसभा सदस्यको विशेषाधिकारको रूपमा रहनेछ,’ भनिएको छ ।

विपत् व्यवस्थापनमा...

◄ पृष्ठ १ बाट क्रमशः

संस्कृति पार्टी, राम्रपा, जसपा नेपाल र जनमत पार्टीका तर्फबाट शीर्ष तथा महत्त्वपूर्ण नेतृत्वको सदस्यका रूपमा प्रतिनिधित्व रहनेछन् ।

१६ भदौको बैठकले संयन्त्रले प्राकृतिक विपत्को उच्च जोखिममा रहेको यथार्थलाई मनन गर्दै, दिगो विपत् जोखिम न्यूनीकरण तथा प्रभावकारी व्यवस्थापनका लागि तीनै तहका सरकार, संसद्, राज्यका सम्बद्ध निकाय, राजनीतिक दल र सरोकारवालाहरूबिच नीतिगत तथा कार्यान्वयनगत समन्वय गर्ने गरी जिम्मेवारी लिने निर्णय गरेको थियो । त्यसअघि बाढीपीडितहरूको राहत, उद्धार र पुनर्स्थापनाका लागि ११ भदौको सर्वदलीय बैठकले १० बुँदे संकल्प प्रस्ताव पारित गरेको थियो ।

यस्तै, बैठकले एक साताभित्र सर्वदलीय संसदीय विशेष समिति बनाउन पहल गर्ने निर्णय पनि गरेको छ । बैठकले समिति गठनका लागि प्रक्रियाको थालनी र आवश्यक व्यवस्थापनका लागि राजनीतिक दलहरूको तर्फबाट सभामुखलाई अनुरोध गर्ने निर्णय लिएको छ ।

‘विपत् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापनका लागि भोटेकोशी विपत्बाट गम्भीर पाठ सिक्दै, पुगेको क्षतिको पुर्ननिर्माण र पुनरुत्थानमा मात्र सीमित नरही, भविष्यमा सदा विपत्बाट हुन सक्ने मानवीय

‘पासपोर्ट फ्री...

◄ पृष्ठ १ बाट क्रमशः

१५ भदौदेखि नै ई-भिसा जारी गर्ने तयारी रहेकामा १० भदौको भोटेकोशी बाढीका कारण सेरेको छ । त्यस्तै, विदेश भ्रमणको विवरण आफ्नो नागरिक एपमै हेर्न सकिने व्यवस्था पनि हाल विभागले गरेको छ ।

उक्त व्यवस्थासहित प्रतिनिधिसभा नियमावली गत १७ जेठमा प्रतिनिधिसभाले पारित भएको थियो । प्रतिनिधिसभा नियमावलीका दुवै प्रावधान तत्काल कार्यान्वयन नगर्न सर्वोच्चले अन्तरिम आदेश जारी गरेको हो । काँग्रेस राष्ट्रिय सभा दलका नेता कमलाल पन्तसहितले संघीय संसद् सचिवालयलाई विपक्षी बनाएर मुद्दा दायर गरेको थिइन् ।

सर्वोच्चले प्रतिनिधिसभा नियमावली, ०८३ को नियम १४० (११) र नियम २५९ यथास्थितिमा राख्न अन्तरिम आदेश दिएको छ । प्रतिनिधिसभा नियमावली, ०८३ को नियम १४० को उपनियम (११) र नियम २५९ हाल कार्यान्वयन नगरी यथास्थितिमा राख्नु भनी प्रत्यर्थीहरूको नाममा सर्वोच्च अदालत (संवैधानिक इजलास सञ्चालन) नियमावली, २०७२ को नियम १९ को उपनियम (४) बमोजिम अन्तरिम आदेश जारी गरिदिएको छ । प्रस्तुत आदेशको जानकारी प्रत्यर्थीहरूलाई दिई नियमानुसार गर्नु,’ अन्तरिम आदेशमा छ । संविधानले संसद्का प्रत्येक सदनमा छुट्टैछुट्टै दुईतिहाइ बहुमत हुनुपर्ने स्पष्ट व्यवस्था गरेकाले असंवैधानिक प्रावधान खारेज गर्न रिटमा माग गरिएको थियो । नियमावलीको उक्त प्रावधान संविधानको धारा १, १०४ (१), २७४ समेतको विपरीत भएकाले कार्यान्वयन नगरी यथास्थितिमा राख्न रिट निवेदनमा अन्तरिम आदेश माग गरिएको थियो ।

संविधानको धारा १०४(१) ले संघीय संसद्का प्रत्येक सदनलाई आफ्नो काम-कारवाही सञ्चालन गर्न नियमावली बनाउन सक्ने अधिकार दिएको छ । यस्तो नियमावलीले बैठक सञ्चालन, समिति गठन तथा काम-कारवाहीको प्रक्रिया निर्धारण गर्न सक्छ ।

तर, संविधान संशोधनको प्रक्रिया भने संविधानकै धारा २७४ ले स्पष्ट रूपमा निर्धारण गरेको छ । संविधानको धारा ८३ अनुसार संघीय संसद् दुई सदनात्मक हुने व्यवस्था छ । यसै आधारमा राष्ट्रिय सभा नियमावली, २०७५ को नियम १२९ मा संविधान संशोधन विधेयकसम्बन्धी प्रक्रिया तोकिएको छ । तर, प्रतिनिधिसभा नियमावली, २०८३ को नियम ११० को उपनियम (११) ले संविधान संशोधनको प्रक्रिया र

तथा भौतिक क्षति रोक्न सरकारलाई स्पष्ट नीतिगत मार्गीचत्र र रणनीतिक कार्यद्वौंका प्रदान गर्न, सहकार्य, समन्वय तथा अनुगमन गर्न एक सर्वदलीय संसदीय विशेष समिति एक हप्ताभित्र गठन गर्न पहल गर्ने निर्णय भएको छ; बैठकपछि जारी प्रेस नोटमा छ । दलहरूबिचको सहमतिअनुसार समितिले विपत्पछिछोके दिगो पूर्वाधार पुर्ननिर्माण, विपत् पूर्वतयारी, पूर्वसूचना प्रणालीको सुदृढीकरण र शशक्त जलवायु कृत्र्नीतिका सन्दर्भमा राज्यले अंगीकार गर्नुपर्ने दीर्घकालीन कार्यदिशाबारे सरकार, संसद् तथा सरोकारवाला निकायबिच समन्वय गर्नेछ । त्यस्तै, विपत् व्यवस्थापनसम्बन्धी विद्यमान कानुनहरूको समीक्षा गर्ने र आवश्यक कानुन निर्माणका लागि संसद्मा अग्रसरता लिने जिम्मेवारीसमेत त्यही समितिले लिने बैठकपछि नेताहरूले जानकारी दिएका छन् ।

तर, सर्वदलीय बैठकमा दलका नेताहरूले भोटेकोशी बाढीपछि उद्धार, राहत र पुनर्स्थापनाको सवालमा प्रधानमन्त्री बालेन्द्र शाहको भूमिकालाई लिएर आलोचना गरेका छन् । बाढीले ठुलो मानवीय तथा भौतिक क्षति पुऱ्याएको अवस्थामा पीडितका समस्या समाधानका लागि प्रधानमन्त्रीले पर्याप्त संवेदनशीलता नदेखाएको भन्दै प्रमुख राजनीतिक दलका नेताहरूले संयन्त्र र संसदीय समितिलाई पनि प्रधानमन्त्रीले उपेक्षा गर्न सक्ने आंशका गरेका छन् ।

काँग्रेस सभापति गगन थापाले संसद्लाई बेवास्ता

प्रमाणीकरणसम्बन्धी छुट्टै व्यवस्था गरेको छ ।

उक्त व्यवस्था राष्ट्रिय सभा नियमावलीमा रहेको प्रक्रियासँग बाफिर्ने र संविधानले तोकेको व्यवस्थासँग समेत प्रतिकूल रहेको संवैधानिक इजलासको प्रारम्भिक ठहर छ । त्यसैले उक्त प्रावधान कार्यान्वयन गर्दा संवैधानिक व्यवस्थामा अपूर्णीय क्षति पुग्न सक्ने अदालतले जनाएको छ । साथै, विधायिकाले बनाएको विषयगत ऐनहरूको व्यवस्थासमेत निष्क्रिय हुने गरी बनाइएको नियम २५९ को व्यवस्था उल्लेखित संवैधानिक प्रबन्धको प्रतिकूल रहेको भन्ने प्रथम दृष्टिमा देखिएको र उक्त नियमावलीको व्यवस्था कार्यान्वयन भएमा संवैधानिक प्रावधानमा अपूर्णीय क्षति पुग्न जाने इजलासको ठहर छ ।

वरिष्ठ अधिवक्ता गान्धी पाण्डतले प्रतिनिधिसभा नियमावली संविधानसम्मत छ कि छैन भन्ने विषयमा अन्तिम सुनुवाइ हुने बताए । उनका अनुसार यसअघि निवेदकहरूको एकपक्षीय बहस सुनेर मात्रै अन्तरिम आदेश जारी भएको हो । ‘एकपक्षीय बहसका आधारमा अन्तरिम आदेश जारी भयो । अर्को पक्षले त्यसको खण्डन गर्ने मौका पाएन । अब रिट निवेदनमा दुवै पक्षको सुनुवाइ भएपछि प्रतिनिधिसभाले पारित गरेको नियमावली संविधानसम्मत छ कि छैन भन्ने विषयमा अन्तिम आदेश आउँछ,’ उनले भने ।

निवेदकको तर्फबाट बस्स गरेका वरिष्ठ अधिवक्ता टीकाराम भट्टराईले भने, ‘यथास्थितिमा राख्नु भनेकाले नियमावलीको त्यो व्यवस्था अहिलेलाई लागू नहुने भयो,’ अन्य कानुनी व्यवस्था यथावतै छन्, सोहीअनुसार हुन्छ ।

‘यसमा के-कसो भएको हो ? निवेदकको मागबमोजिम आदेश किन जारी हुन नपर्ने हो ?’ भन्दै संवैधानिक इजलासले विपक्षीका नाममा कारण देखाऊ आदेश जारी गरेको छ । ‘इजलासले सात दिनभित्र महान्यायाधिवक्ताको कार्यालयमार्फत लिखित जवाफ पेश गर्न आदेश दिएको छ । साथै, लिखित जवाफ प्राप्त भएपछि वा जवाफ पेश गर्ने अवधि सकिएपछि १५ दिनभित्र मुद्दालाई प्राथमिकतामा राखी पेसीमा पेश गर्न पनि आदेश दिइएको छ ।

गर्ने प्रधानमन्त्रीको रबैया हेर्दा उनले संसदीय विशेष समितिलाई पनि बेवास्ता गर्ने र त्यसको मर्यादा नराख्ने अवस्था आए के गर्ने भन्दै प्रश्न उठाएका थिए ।

एमाले संसदीय दलकी उपनेता पद्ममा अर्घ्यलले अहिलेसम्म बाढीपीडितको राहत, उद्धार र पुनर्स्थापनाको सवालमा संसद्मा प्रतिनिधित्व गर्ने दलहरूसँग प्रधानमन्त्रीले समन्वय नगरेकाले संसदीय विशेष समिति बनाउनुपर्ने औचित्यमाथि बैठकमा प्रश्न उठेको बताइन् ।

तर, सभापति लामिछानेले प्रधानमन्त्री र आफूबिच राजनीतिक तथा राज्य सञ्चालनका विषयमा नेतृत्व गर्ने कामको स्पष्ट बाँडफाँट भएकाले पनि बैठक कसले आयोजना गर्‍यो भन्ने सवाल महत्त्वपूर्ण नभएको बताएका थिए । सरकारले आफ्नो जिम्मेवारीअनुसार काम गरिरहेकाले त्यसलाई प्रभावकारी ढंगले मार्गदर्शन गर्न पनि उच्चस्तरीय राजनीतिक संयन्त्र र संसदीय विशेष समिति आवश्यक रहेको उनको भनाइ थियो । उनोै प्रस्तावअनुसार नै बैठकले यसबारे निर्णय लिएको हो ।

‘प्रधानमन्त्री निस्त्तर बैठकमा हुनुहुन्छ । हिजो उहाँले स्थानीय तहका जनप्रतिनिधि, राजनीतिज्ञहरूसम्म भेट्ने समय निकालेर भेटिइरहनुभएको छ । त्यो संवेदनशीलताको दुरीो उदाहरण हो । हामीले काम बाँडफाँट गरेै गर्दै आएका छौँ । हिजोको अभ्यास र आजको अभ्यास तुलना गर्दा त्यस्तो नभएजस्तो अर्कै देखिएला,’ लामिछानेले भने ।

भिजिट भिसामा पुराने प्रावधान फर्काउन केही दलाल सक्रिय हुन थालेको विभागले जनाएको छ । गत वर्ष कात्तिकदेखि कागजपत्र पुगेका कुनै पनि नागरिकलाई विदेश भ्रमणमा नरोक्ने गरी सरकारले मापदण्ड लागू गरेको थियो । त्यो प्रावधानले विदेशमा महिलाहरू बेचिएको भाष्य बनाएर दलाल समूह पुराने प्रावधान लागू गराउन सक्रिय हुन थालेको विभागका महानिर्देशक तिवारीले बताए ।

ठुला विपत्मा...

◄ पृष्ठ १ बाट क्रमशः

मन्त्रालयमा पेश गरेपछि प्रस्ताव मन्त्रिपरिषद्मा जानेछ । मन्त्रिपरिषद्ले संशोधन विधेयकको प्रस्ताव संसद्मा लैजानुपर्छ वा संसद् अधिवेशन नचलेको अवस्थामा अध्यादेश जारी गर्न मिल्छ ।

‘मृत्युदर्तामा सहजीकरण गर्ने गरी दुईवटा कानुन संशोधन गर्ने गरी छलफल भइरहेको छ,’ महानिर्देशक पौडेलले भने, ‘यस्ता विपत्का ठुला घटनामा तीन वर्ष पर्ख्न नपर्ने गरी खोज तथा उद्धार सम्माप्त हुना साथ मृत्युदर्ता बनाउन सकिने हाम्रो प्रस्ताव छ । यो संकटग्रस्त घोषणा गरेको अवस्थाका हकमा हो, सबै विपत्का हकमा लागू हुँदैन ।’

यस प्रकारको विशेष प्रकृतिका हकमा मृत्युदर्ता गर्ने प्रक्रियाबारे थप छलफल हुने उनले बताए । यद्यपि, ठुला विपत्तुमा शव फेला नपरेको हकमा मृत्युदर्ता गराउँदा घटनास्थलका होटेल बुकिङ, यात्रा टिकट, मोबाइल लोकेसनलगायतलाई प्रमाणका रूपमा समेट्नेबारे गृहकार्य भइरहेको विभागका एक अधिकारीले बताए ।

सरकारले १० भदौमा आएको रसुवा बाढीले रसुवा, नुवाकोट, धादिङ र गोरखका १५ पालिकालाई तीन महिनाका लागि संकटग्रस्त घोषणा गरिसकेको छ । भोटेकोशी बाढीमा अभूतै कम्तीमा ६ हजार १५० हराइरहेको सरकारी तथ्यांक छ । एक हजार ४०३ जनाको शव फेला परे पनि १०५ को मात्र सनाखत भएको छ । शव सनाखत नभएको हकमा पनि मृत्युदर्ता नबन्दैन । अहिले पनि बाढीमा परेकाहरूको खोज तथा उद्धार जारी छ ।

नुवाकोटको विदुर नगरपालिका- १ का वडाध्यक्ष लेलिन रिज्जतले बेपत्ता भएकाका परिवारले मृत्युदर्ता गराउन खोजे पनि रेकिएको बताए । ‘केही आफन्त आउनुभएको थियो । हामीले पनि मृत्युदर्ता गराइदिन खोजेका थियौँ । तर, जिल्ला प्रशासन र पञ्जीकरण विभागबाट अहिलेलाई मृत्युदर्ता नगर्नु, नयाँ व्यवस्था हुन्छ भन्नुभएको छ,’ उनले भने ।

व्यक्तिको मृत्यु भएको प्रमाण कानुनी र प्रशासनिक प्रयोजनका लागि पेश गर्न, चलअचल सम्पत्तिको हक हस्तान्तरण वा अधिकार

कहिले आउँछ...

◄ पृष्ठ १ बाट क्रमशः

‘हड्डी र दाँतबाट गरिने डिएनए परीक्षण एकदमै जटिल छ, रगतबाट हुनेजस्तो सहज छैन,’ प्रहरीको विधिर्विज्ञान प्रयोगशालाका एक अधिकारी भन्छन्, ‘कतिपयको हकमा दुई-तीनघण्टकसमेत प्रोफाइलिङ गर्नुपर्ने हुन्छ, त्यसकारण ढिला हुन्छ ।’

अहिलेको गतिअनुसार डिएनए प्रोफाइलिङको नतिजा आउन अभूतै करिब दुई महिना लाग्न सक्ने प्रहरी अधिकारी बताउँछन् । हाल नेपाल प्रहरीका साथै राष्ट्रिय विधिर्विज्ञान प्रयोगशालामा परीक्षणको काम भइरहेको छ । परीक्षणमा भारत, चीन, कोरियालगायत देशबाट आएका जनशक्तिले पनि सघाइरहेका छन् । अमेरिका र सिंगापुरले पनि प्रविधिमा सहाएको छ । विश्व स्वास्थ्य संगठनले नयाँ त्याब जडान गर्ने विषयमा छलफल भइरहेको प्रहरी स्रोत बताउँछ ।

जापानले पनि २० लाख अमेरिकी डलरबराबरको डिएनए परीक्षणसम्बन्धी सामग्री सहयोग गर्ने घोषणा गरेको छ । सनाखत हुन नसकेका शवको डिएनए नमुना लिएर जिमिनमुनि व्यवस्थापन गरिएको छ । परिवारसँग डिएनए म्याच भएपछि जिमिनबाट निकालेर दिन सरकारको तयारी छ । तर, परीक्षण प्रक्रिया लम्बिँदा बेपत्ता परिवारको पीडा भन्नु बढेको छ । बाढीमा बेपत्ता भएका एक हजार ८८९ परिवारका व्यक्तिले डिएनए परीक्षणका लागि रगतको नमुना दिएका छन् ।

नेपाल प्रहरीका प्रवक्ता डिआइजी अविनारायण काफ्ले सकेसम्म छिटो डिएनएबाट शव परीक्षण गर्ने गरी काम भइरहेको बताउँछन् । ‘डिएनए परीक्षणका लागि विदेशी टोलीले पनि सघाइरहेका छन्, हामीले काठमाडौँका साथै हेटौँडाबाट पनि परीक्षणको तयारी गरिरहेका छौँ,’ उनी भन्छन्, ‘ट्याक्कै कहिलेदेखि म्याचिङ रिपोर्ट आउँछ भन्न सकिन्न, तर सकेसम्म छिटो नतिजा आउने गरी काम भइरहेको छ ।’

मृतक र आफन्तको डिएनए सफ्टवेयरबाट म्याच भएपछि शवको सनाखत हुनेछ । सनाखत भएका शव जिमिनमुनिबाट निकालेर प्रहरीले आफन्तलाई दिनेछ । काठमाडौँ, चितवत, पूर्वी नवलपरासी र कास्कीमा शवहरूको जिमिनमुनि अस्थायी व्यवस्थापन गरिएको छ । मंगलबारसम्म एक हजार २३० शवको अस्थायी व्यवस्थापन गरिएको छ ।

प्रत्यायोजनलगायतका लागि मृत्युदर्ता गराउनुपर्छ । सामाजिक सुरक्षा भत्ता लिन, विधवा प्रमाणित हुन तथा राज्यबाट प्रदान गरिने अन्य सेवासुविधा लिन पनि मृत्युदता गर्नुपर्ने व्यवस्था छ ।

■ बेपतालाई मृतकसरह मानेर परिवारलाई राहत दिइने

प्राकृतिक विपत्तिमा बेपतालाई मृतकसरह मानेर परिवारलाई दुई लाख राहत उपलब्ध गराउने गरिएको छ । विपत् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन, २०७४ र विपत्पीडित उद्धार तथा राहत मापदण्डमा विपत्मा परि मृत्यु भएका व्यक्तिका परिवारलाई दुई लाख राहत उपलब्ध गराउने व्यवस्था छ । तर, बेपत्ता भएकाको हकमा भने मन्त्रिपरिषद्बाट निर्णय गर्ने गरिएको छ । यसअघि १० दिनसम्म पनि शव फेला नपरेमा मृतकसरह मानेर दुई लाख राहत उपलब्ध गराइन्थ्यो । यसपटक भने सरकारले निर्णय गरिसकेको छैन ।

राष्ट्रिय विपत् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन प्राधिकरणका प्रवक्ता शान्ति महर्ले बेपत्ताको हकमा मृतकसरह मानेर दुई लाख राहत दिने गरी मन्त्रिपरिषद्मा प्रस्ताव जाने बताइन् । ‘यो यसअर्थकै अभ्यास हो । तर, यो घटनामा शव फेला परे पनि सनाखत हुन नसकेकाले समस्या छ । पालिकाबाट लाभग्राहीको पहिचान भएर आएपछि सोहीअनुसार राहत उपलब्ध हुन्छ,’ उनले भनिन् ।

तर, दुई लाख राहत उपलब्ध गराउन सहजीकरण गरिदिन भन्दै जिल्ला प्रशासन कार्यालय नुवाकोटले गृह मन्त्रालयलाई पत्र लेखेको छ । प्रमुख जिल्ला अधिकारी शम्भुप्रसाद रेग्मीका अनुसार भोटेकोशी बाढीमा कुन व्यक्ति कहाँबाट बेपत्ता भएका हुन् भनेर पनि खुट्टायान नसकिने अवस्था भएकाले सहजीकरण गरिदिन आग्रह गरिएको बताए । ‘नुवाकोशी बेपत्ता हुनेहरू ४५ देखि ५० जिल्लाका छन् । तर, राहत पाउने व्यक्तिले कुन-कुन विवरण पेश गर्ने भनेर स्पष्ट हुनुपर्छ । कहाँ बेपत्ता भएका हुन् भनेर कसरी पत्ता लगाउने ?’ उनले भने, ‘यो घटनाका हकमा वडाको सिफारिस र प्रहरी प्रतिवेदन भए पुगे गरी मन्त्रालयमा गृहकार्य भइरहेको खबर छ ।’

■ भोटेकोशी बाढीको कारण पत्ता लगाउन सरकारले कानोपो विज्ञ समिति

रसुवाको भोटेकोशी नदीमा गत १० भदौमा आएको विनाशकारी बाढीको वैज्ञानिक आधार र प्रमाण खोज्न ऊर्जा, जलस्रोत तथा सिँचाई मन्त्रालयले बुधबार सात सदस्यीय विज्ञ अध्ययन समिति गठन गरेको छ । मन्त्रालयका प्रवक्ता मोहनकुमार शाक्यका अनुसार ऊर्जा मन्त्रालयका जल नीति तथा सुशासनविज्ञ देवेश बेल्वासेको संयोजकत्वमा अध्ययन समिति गठन भएको हो ।

समितिलाई जलस्रोतविद् डा. नरेन्द्रमान शाक्य, हिमनदी विशेषज्ञ डा. रिजनभक्त कायस्थ, रिमोट सेन्सिङ विशेषज्ञ डा. उत्तमबाबु श्रेष्ठ, भूगर्भीविद् डा. मेघराज धिताल, जलविद्युत् पूर्वाधारविज्ञ डा. हरि पण्डित, विपत् जोखिम न्यूनीकरणविज्ञ अनिल पोखरेल सदस्य छन् । प्रवक्ता शाक्यका अनुसार समितिले बाढीको उद्गम स्थल लाइटाडेरिङ तटीय क्षेत्र पुगेर स्थलगत अध्ययन गरी दुई महिनाभित्र प्रतिवेदन पेश गर्नेछ ।

मन्त्रालयका अनुसार तीन चरणमा अध्ययन हुनेछ । पहिलो चरणमा उच्च हिमाली क्षेत्रदेखि भोटेकोशी/ल्हेन्चे नदी प्रणाली र तटीय क्षेत्रसम्मको घटनाको समयक्रम तथा भौगोलिक क्षतिको अध्ययन गरिनेछ । यस क्रममा हिमनदी, चट्टानी तथा माटोको ढलान अस्थिरता, पहिरो, लेदो, नदीको बहाव र बाढीबिचको अन्तरसम्बन्ध अध्ययन गरिनेछ ।

दोस्रो चरणमा घटनाका तत्कालीन तथा अन्तर्निहित भौतिक कारण पहिचान गरिनेछ । तेस्रो चरणमा मानवजनित जलवायु परिवर्तनले यी जोखिमको सम्भावना, तीव्रता वा पूर्वतयारी अवस्थामा कति प्रभाव पारेको थियो भन्ने वैज्ञानिक रूपमा मूल्यांकन गरिनेछ ।

विनाशकारी बाढीको उत्पत्ति तथा त्यससँग जोडिएका हिमाली भूजोखिमको वास्तविक कारण, घटनाक्रम र जलवायु परिवर्तनको सम्भावित भूमिकाबारे वैज्ञानिक अध्ययन गर्न लागिएको उनले बताए । ‘समष्टिगत रूपमा भूगर्भ, तापक्रम र पानीको समग्र अध्ययन हुन लागेको हो । भोटेकोशीमा आएरको बाढीले करिडोर प्रभावित भएजस्तै यस्तो विपत् अरु नदी प्रणालीमा आउँदा ऊर्जा मन्त्रालयको विभिन्न पूर्वाधारमा प्रत्यक्ष प्रभाव पर्ने भएकाले अध्ययनका लागि मन्त्रालयले यो अग्रसरता लिएको हो,’ शाक्यले बताए ।

उनका अनुसार रसुवा बाढीबाट ऊर्जा पूर्वाधारमा पुगेको क्षतिबाट पाठ सिक्ने दीर्घकालीन पूर्वतयारी, जलविद्युत् उत्थानशीलता (जलवायु परिवर्तन, बाढी, खडेरी वा अन्य प्राकृतिक प्रकोपहरूसँग जुध्न र संकटापन्न अवस्थामा पनि निस्तर बिजुली उत्पादन गरिरह्न सक्ने जलविद्युत् क्षमता) कसरी कायम गर्ने भन्ने पनि अध्ययन हुनेछ ।

NIC ASIA
एन आई सी एशिया बैंक लि.

एन आई सी एशिया बैंक लिमिटेड

रजिष्टर्ड कार्यालय: का.म.पा., वडा नं. २८, कमलाली, प्रशा मार्ग

फोन नं.: +०७७-१-४७७१२९७/९८, फ्याक्स: +०७७-१-४७७११८०, टेल फ्री नं.: १६६०-०१-७७७७१

सञ्जालको लागि: FB टाईप गरी ३६४८८ का SMS पठाउनुहोस्, कोटिचय असुली विभाग, राधानाथन, त्रिपुरेश्वर, काठमाण्डौ ।

सम्पर्क फोन.: +०७७-१-०४२६६४०२/२२ (एक्सटेन्सन: २०८/२२५/२२६)

ऋण कर्जा चुक्ता भुक्तान गर्ने सठबन्धी ३५ (पैतीस) दिने सार्वजनिक सूचना

यस बैंकका तपसिलका ऋणीले लिनुभएको ऋण कर्जा सुविधाको साँवा, व्याज लगायतका अन्य रकम बैंकसँगको शर्त कबुलियत बमोजिम समय समयमा तिर्नु बुझाउनु पर्नेमा नतिरो नबुझाई ऋण कर्जा सठबन्धी शर्त उल्लंघन गर्नुभएकोले कर्जा चुक्ता भुक्तानी गर्न पटक पटक मौखिक तथा लिखित तराकाँला गर्दा समेत कर्जा चुक्ता नगर्नुभएकोले यो सूचना प्रकाशित भएको मितिले ३५ (पैतीस) दिन भित्र यस बैंकमा सम्पर्क राखी ऋण कर्जाको सम्पूर्ण साँवा, व्याज र अन्य दै-दस्तुर चुक्ता भुक्तान गर्नुहोला । अन्यथा प्रचलित धन कानून तथा बैंकसँग जारीको लिखत बमोजिम धितोमा रहेको चल अचल सम्पत्ति लिलाम विक्री वा अन्य कुनै व्यवस्था गरी बैंकको आफ्नो लेना रकम असुल उपर गारिनुका साथै नेपाल राष्ट्र बैंकको निर्देशन बमोजिम ऋणी लगायत सठबन्ध सबैलाई कर्जा सूचना केन्द्र लि.को कालोसूचीमा नाम समावेश गर्न सिफारिस गरिने व्यवहारा यसै सूचनाद्वारा जानकारी गराईन्छ । साथै धितो सुरक्षाबाट समेत बैंकको सम्पूर्ण लेना रकम असुल उपर नगरेमा नेपाल राष्ट्र बैंकको निर्देशन बमोजिम जमानिकर्तालाई कर्जा चुक्ता गर्न समय प्रदान गर्दा समेत कर्जा चुक्ता भुक्तानी नगरेमा जमानतकर्तालाई समेत कालोसूचीमा समावेश गर्न सिफारिस उपर बाँकी रहेको कर्जा असुल उपर गर्न बैंक तथा वित्तीय संस्था सठबन्धी ऐन, २०७३, बैंक तथा वित्तीय संस्थाको ऋण असुली ऐन, २०५८ र सोको नियमावली, २०५९ तथा प्रचलित कानून अनुसार ऋणी तथा जमानीकर्ताको अन्य चल अचल जाजजेथा श्रीसम्पतिबाट बाँकी लेना रकम असुल उपर गरिने व्यवहारा समेत ऋणी, जमानीकर्ता तथा सठबन्धित सबैलाई यसै सूचनाद्वारा सुचित गरिन्छ ।

तपसिल

क्र.सं.	ऋणीको विवरण
१	ऋणी फर्म : माइसेली सु सेन्टर, प्रोप्राईटर तथा जमानीकर्ता: जोगाल लिम्बु दर्ता नं.: धरेलु तथा सोना उद्योग कार्यालय, इटहरी, सुनसरीमा प्रा.फ.र.नं.: ११६५०/०७९/०८०, दर्ता मिति: २०७०/०९/०८, ठेगाना: जिल्ला सुनसरी, बराहक्षेत्र न.पा. वडा नं. २
२	ऋणी फर्म : वसु श्रेष्ठ खाजा घर, प्रोप्राईटर तथा जमानीकर्ता : नेमवली श्रेष्ठ दर्ता नं.: धरेलु तथा सोना उद्योग कार्यालय, नवलपरासीमा प्रा.फ.नं. ४६८/२२५०/०६५, दर्ता मिति: २०६५/१२/०५, ठेगाना: जिल्ला नवलपरासी (ब.सु.पु.), अमरापुरी गा.वि.स./न.पा. वडा नं. ८
३	ऋणी कठपजी : विनित हुवाली सेवा प्रा.लि., संचालक तथा जमानीकर्ता : बाबुराम थिमिर दर्ता नं.: कठपजी रजिष्ट्रारको कार्यालय, त्रिपुरेश्वर, काठमाण्डौमा दर्ता नं. २३०१५५/०७६/०७७, दर्ता मिति २०७६/०९/०१, ठेगाना: जिल्ला मकवानपुर, हेटौडा उ.म.न.पा. वडा नं. १७
४	ऋणी : कुम्भराज जोशी स्थायी ठेगाना : वगमझ जिल्ला, जयपृथ्वी न.पा. वडा नं. ८, हालको ठेगाना : कैलाली जिल्ला, धनगढी उ.म.न.पा. वडा नं. ८, बाबु : बिरुशंकर जोशी, बाजे : गंगा जोशी
५	१) ऋणी कठपजी : एवाइज डेरी प्रोडक्चन्स प्रा.लि., संचालक तथा जमानीकर्ता - १) इश्वर बहादुर खत्री क्षेत्री, २) किशोर मण्डारी, ३) मङ्गलम शर्मा, ४) प्रेम कुमार गुरुङ दर्ता नं.: कठपजी रजिष्ट्रारको कार्यालय त्रिपुरेश्वर काठमाण्डौमा दर्ता नं. २०१०७६/०७५/०७६, दर्ता मिति: २०७५/०६/२५, ठेगाना: जिल्ला पर्वत, कुश्मा न.पा. वडा नं. ५
कर्जाको किसिम: व्याक्तिगत कर्जा	
२) ऋणी : प्रेम कुमार गुरुङ स्थायी ठेगाना : पर्वत जिल्ला, दुर्लुङ गा.वि.स. वडा नं. ८, हालको ठेगाना: पर्वत जिल्ला, कुश्मा न.पा. वडा नं. ५, बाबु : चक्र बहादुर गुरुङ, बाजे : मन बहादुर गुरुङ	
जमानीकर्ताहरु:	
१) संकटा के.सी., स्थायी ठेगाना : म्याग्दी जिल्ला, रत्नेचौर गा.वि.स. वडा नं. ५, हालको ठेगाना: पर्वत जिल्ला, कुश्मा न.पा. वडा नं. ५, बाबु : सोम बहादुर के.सी., ससुरा : बल बहादुर खत्री क्षेत्री, पति : इश्वरबहादुर खत्री क्षेत्री, २) सुलिला गुरुङ, स्थायी ठेगाना : कास्की जिल्ला, कुश्मापोखरी गा.वि.स. वडा नं. ४, हालको ठेगाना: पर्वत जिल्ला, कुश्मा न.पा. वडा नं. ५, बाबु : कुवर रिं गुरुङ, ससुरा : चक्र बहादुर गुरुङ, पति : प्रेम कुमार गुरुङ, ३) हेम गुरुं, स्थायी ठेगाना : पर्वत जिल्ला, दुर्लुङ गा.वि.स. वडा नं. ८, हालको ठेगाना: पर्वत जिल्ला, कुश्मा न.पा. वडा नं. ५, बाबु : घं प्रसाद गुरुं, ससुरा : मन बहादुर गुरुङ, पति : चक्र बहादुर गुरुङ, ४) इश्वर बहादुर खत्री क्षेत्री, स्थायी ठेगाना : पर्वत जिल्ला, शिवालय गा.वि.स. वडा नं. ८, हालको ठेगाना: पर्वत जिल्ला, कुश्मा न.पा. वडा नं. ५, बाबु : बल बहादुर खत्री क्षेत्री, बाजे : टेक बहादुर खत्री	

नोट: ऋणी/संचालक/प्रोप्राईटर बाहेक सूचनामा उल्लेखित अन्य ब्यक्तिहरुको नाम ऋणी/संचालक/प्रोप्राईटरको परिचय सुलाउने प्रयोजनको लागि मात्र प्रयोग गरिएको ।

सारथिहरूले नै देउवाको साथ छाड्दै

१४औँ महाधिवेशनबाट निर्वाचित केन्द्रीय समितिमा ८३ प्रतिशत ‘होल्ड’ गरेका निवर्तमान सभापति देउवासँग पदाधिकारीमा चौधरी मात्रै, शेखर कोइरालापक्षीय उपसभापति गुरुङ र सहमहामन्त्री पाण्डे तटस्थ, अरू सबै संस्थापनतिर

■ देउवा समूह

कांग्रेस नेता श्याम घिमिरे भन्छन्- कांग्रेस पार्टी र चारतारे भ्रन्डा छाड्न सकिएन । हामी ३ असोजमा सुरु हुने वडा अधिवेशनमा सहभागी हुँदै छौं । म पनि गृहजिल्ला सिन्धुली जाँदै छु, अरू साथीहरू पनि छलफलमा हुनुहुन्छ ।

उमाकान्त चौधरी

■ संस्थापन समूह

किशोरसिंह राठौर

उमेश भट्ट

श्रीभरराज आइडेम्बे

प्रेम गौतम / नयाँ पत्रिका

काग्रेसका निवर्तमान सभापति शेरबहादुर देउवाका विश्वासपात्रले नै धमाधम उनको साथ छाड्दै गएका छन् । १४औँ महाधिवेशनमा देउवाको प्यानलबाट उपसभापति जितेका, गत जेन-जी आन्दोलनपछि कार्यवाहक सभापतिको जिम्मेवारी पाएका पूर्णबहादुर खड्कादेखि प्रचार विभाग प्रमुख बनाएका मौन विश्वकर्मासमेतले उनको साथ छोडेका छन् ।

१६८ सदस्यीय निवर्तमान केन्द्रीय कार्यसमितिका देउवा पक्षका ८३ प्रतिशत थिए । विशेष महाधिवेशनपछि केन्द्रीय कमिटीका १११ जना आफूहरूसँग रहेको दाबी देउवा पक्षको थियो । तर, देउवा पक्षमा रहेका नेताहरू धमाधम संस्थापन पक्षतिर खुल्दै गएका छन् । १४औँ महाधिवेशनबाट निर्वाचित देउवा पक्षका अधिकांश पदाधिकारी संस्थापनतिर लागेका छन् ।

काग्रेसले १६-१९ असोजमा १५औँ महाधिवेशन गर्दै छ । देउवा पक्षले २१-२३ मंसिरमा १५औँ महाधिवेशन गर्ने कार्यतालिका ल्याएको छ । तर, देउवा पक्षका नेताहरू भने धमाधम संस्थापनतिर खुल्दै छन् । महाधिवेशनको कार्यातालिका रोक्न माग गर्दै सर्वोच्च अदालत गएका पूर्वउपसभापति खड्का पनि संस्थापनतिर ढल्किएका छन् । तर, उनी अदालतमा निवेदन विचारार्थीन रहेकाले महाधिवेशनमा भने सहभागी नहुने उपपक्षीय नेताहरू दाबी गर्छन् । उनी पक्षका सबै नेताहरू संस्थापनतिर खुलिसकेका छन् ।

१५औँ महाधिवेशन नजिकिएसँगै संस्थापनतिर तत्कालीन पदाधिकारीको सख्या बढेको छ । जबकि, विशेष महाधिवेशनमा तत्कालीन महामन्त्रीद्वय गगन थापा र विश्वप्रकाश शर्माका साथै सहमहामन्त्री फर्मुल्लाह मन्सुर मात्रै थिए । १४औँ महाधिवेशनमा १२ पदाधिकारीमध्ये तत्कालीन संस्थापन पक्षबाट सभापतिमा

देउवासहित आठजनाले जितेका थिए । उपसभापति खड्का, सहमहामन्त्रीहरू किशोरसिंह राठौर, श्रीभरराज आइडेम्बे, महालक्ष्मी उपाध्याय डिना, महेन्द्र यादव, फर्मुल्लाह मन्सुर र उमाकान्त चौधरी देउवा प्यानलबाट विजयी भएका थिए । कोषाध्यक्ष उमेश श्रेष्ठ पनि देउवा प्यानलबाट केन्द्रीय सदस्यमा निर्वाचित भएका थिए ।

डा. शेखर कोइरालाको प्यानलबाट उपसभापतिमा धनराज गुरुङ, महामन्त्रीमा गगन थापा तथा सहमहामन्त्रीद्वय जीवन परियार र बर्दी पाण्डे विजयी भएका थिए । महामन्त्री विश्वप्रकाश शर्मा प्रकाशमान सिंह नेतृत्वको प्यानलबाट निर्वाचित भएका थिए ।

गत महाधिवेशनमा आठ सहमहामन्त्रीमध्ये ६ जनाले देउवा पक्षबाट जितेका थिए । हाल आठ सहमहामन्त्रीमध्ये दुईजनाले मात्रै निर्णय गरिसकेको नेताहरूले जानकारी गराएका छन् । आदिवासी जनजाति क्लस्टरबाट देउवा समूहबाट सहमहामन्त्रीमा निर्वाचित आइडेम्बे हाल संस्थापन पक्षमा छन् । उनी प्रतिनिधिसभामा संसदीय दलको नेतासमेत छन् ।

महिला क्लस्टरबाट सहमहामन्त्रीमा निर्वाचित डिना उपाध्यायले संस्थापनको महाधिवेशनमा भाग लिने भएकी छिन् । मुस्लिम क्लस्टरबाट सहमहामन्त्री बनेका मन्सुर विशेष महाधिवेशनमै सहभागी भएका थिए । विशेष महाधिवेशनको अगुवाइ गरेको भन्दै थापा र शर्मासहित मन्सुरलाई समेत तत्कालीन संस्थापन पक्षले साधारण सदस्यतासमेत नरहने गरी कारबाही गरेको थियो ।

मधेशी क्लस्टरबाट निर्वाचित सहमहामन्त्रीमा महेन्द्र यादव पनि संस्थापनतिर छन् । यादवले तत्कालीन महामन्त्री थापालाई काउन्टर दिने गरी नियमित महाधिवेशनको अर्को कार्यातालिका अधि सारेका थिए । थापाले गत फागुनको निर्वाचनपछि यादवले

केन्द्रीय सदस्य मनोनीत गरेका थिए ।

दलित क्लस्टरबाट सहमहामन्त्री निर्वाचित नेता शेखर कोइरालानिकट जीवन परियार पनि संस्थापनतिरै छन् । उनलाई पनि थापाले निर्वाचनपछि यादवसँगै केन्द्रीय सदस्यमा मनोनीत गरेका थिए । खसआर्यबाट सहमहामन्त्रीमा निर्वाचित किशोरसिंह राठौरले पनि देउवाको साथ छोडेका छन् । शेखर कोइराला प्यानलबाट पिछ्छाडिएको भूपोलबाट सहमहामन्त्री निर्वाचित बर्दी पाण्डे हालसम्म तटस्थ छन् । देउवासँग १४औँ महाधिवेशनबाट निर्वाचित पदाधिकारीमा उमाकान्त चौधरी मात्रै छन् । उनी देउवा समूहबाट थारू क्लस्टरबाट निर्वाचित भएका थिए । उनी सिटौलानिकट हुन् ।

कोशी, मधेश, बागमती, कर्णाली र सुदूरपश्चिम प्रदेश सभापति देउवा पक्षकै थिए । हाल सुदूरपश्चिम सभापति वीरबहादुर बलायर मात्रै देउवासँग छन् ।

गत प्रतिनिधिसभाका प्रमुख सचेतक श्याम घिमिरे, सचेतक ईश्वरी न्यौपाने पनि संस्थापनतिर लागेका छन् । यस्तै, रामहरि खतिवडा, गोविन्द भट्टराई, उमेशजंग रायमाझी, सीता गुरुङ, ललितजंग शाही, प्रदीप सुनुवार, भीम पराजुलीलगायत पनि संस्थापनतिर खुलेका छन् । विशेष महाधिवेशनको विपक्षमा रहेका ४० भन्दा बढी नेता ३ असोजको वडा अधिवेशनमा सहभागी हुने नेता श्याम घिमिरे दाबी गर्छन् । ‘काग्रेस पार्टी र चारतारे भ्रन्डा छाड्न सकिएन । हामी ३ असोजमा सुरु हुने वडा अधिवेशनमा सहभागी हुँदै छौं । म पनि गृहजिल्ला सिन्धुली जाँदै छु,’ घिमिरेले भने, ‘अरू साथीहरू पनि छलफलमा हुनुहुन्छ ।’

अमेरिकी कार्यवाहक राजदूतले भेटिन् प्रधानमन्त्री

काठमाडौँ / नेपालका लागि कार्यवाहक अमेरिकी राजदूत मेगन बोल्डनले प्रधानमन्त्री बालेन्द्र शाहसँग शिष्टाचार भेट गरेको छिन् । सिंहदरबारस्थित प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयमा बुधबार भएको भेटमा नेपालमा लगानीका लागि सहजीकरण गर्न अनुरोध भएकै उनको सचिवालयले जनाएको छ ।

प्रधानमन्त्री भएपछि उनको अमेरिकी कूटनीतिक अधिकारीसँग पहिलो द्विपक्षीय भेट यही हो । प्रधानमन्त्री शहले विपत्तको

काठन परिस्थितिमा नेपालप्रति अमेरिकी सरकारबाट व्यक्त ऐक्यबद्धता तथा सहयोगका लागि धन्यवाद दिएका छन् । प्रधानमन्त्रीले विपत्तका कारण नेपालीसँगै विदेशी नागरिकसमेत प्रभावित भएको उल्लेख गरेका थिए ।

प्रधानमन्त्री शहले जलवायु परिवर्तनको असरस्वरूप भोटेकोशी घटनाको सामना गर्नुपरेको बताउँदै जलवायुजन्य विपत्त जोखिम न्यूनीकरण तथा यसको प्रभाव सम्बोधन गर्न विश्वव्यापी सहकार्य र

सामूहिक प्रयासलाई थप सुदृढ गर्नुपर्नेमा जोड दिएका थिए ।

कार्यवाहक राजदूत बोल्डनले रसुवामा आएको बाढीका कारण भएको जनधनको क्षतिप्रति गहिरो दुःख व्यक्त गरेकी थिइन् । यस काठन घडीमा नेपाल सरकार र नेपाली जनताप्रति अमेरिकी सरकारको ऐक्यबद्धता रहेको उल्लेख गर्दै राहुत, पुनर्स्थापना तथा पुनर्निर्माणका प्रयासमा समेत आवश्यक सहयोग र सहकार्य गर्न अमेरिकी सरकार तत्पर रहेको जानकारी दिएकी छिन् ।

हिमालयन बैंक लिमिटेडको धितोमा रहेको चल अचल सम्पति गोप्य शिलबन्दी बोलपत्र मार्फत लिलाम बित्नीको १५ दिने सूचना!

तपसिलमा उल्लेखित ऋणीहरूले यस बैंकबाट विभिन्न कर्जा शिर्षक अन्तर्गत लिनुभएको ऋणको यस बैंकसँग गरेको सञ्चोत्ता बमोजिम समय समयमा तिर्न बुझाउनु पर्ने सोचा, व्याज, पेनाल व्याज तथा अन्य दैदस्तर आदि चुक्ता कृत्तन गर्न पटक पटक नौसिक तथा लिखित त्रताकताका जागिएको धर्त बैंक तथा वित्तीय संस्था सञ्चबन्धी ऐन २०७३ ले दिइएको अधिकार प्रयोग गरी विभिन्न मितिमा राष्ट्रिय दैनिकमा ३५ (पैतौस) दिने सार्वजनिक सूचना प्रकाशित गरी ऋण चुक्ता गर्न आउन सूचित गर्दा समेत ऋण चुक्ता गर्न नआउनु भएकोले, बैंकको नाममा धितोबन्धक लेखिदिइएको तपसिल बमोजिमको चल अचल सम्पति जहाँ जे जरस्त अवस्था र परिमाणमा छ सोही अवस्था र परिमाणमा बैंकको निचयमानुसार गोप्य शिलबन्दी बोलपत्र मार्फत बित्नी गरिने भएको हुँदा लिन इच्छुक व्यक्ति/फर्म/कम्पनी/संस्थाहरूलाई बैंकबाट प्राप्त हुने बोलपत्र फारम रितपूर्वक गरी बोलपत्रमा उल्लेखित शर्त बढेजहरूको अधिनमा रही यो सूचना प्रकाशित भएको मितिले १५ (पन्ध्र) दिनभित्र बैंकको तपसिलमा उल्लेखित स्थानमा प्राप्त हुने गरी गोप्य शिलबन्दी बोलपत्र गरी, बोलपत्रदाता उपस्थित नभए पनि बोलपत्र सोली धितो लिलाम बिक्रीको प्रक्रिया आगाडि बढाउन कुनै बाधा पर्ने छैन । साथै बोलपत्र प्राप्त गर्दा वा नगर्दा धितोको सम्पति लिलाम बिक्री हुन नसकेमा प्रचलित कानूनको अधिनमा रही बैंकले धितोको सम्पति गैर बैंकिङ्ग सम्पतिको रूपमा सकार गारिलिन सक्ने व्यहोरा समेत जानकारी गराइन्छ । धितोको सम्पति लिलाम गर्दा वा नगर्दा गैर बैंकिङ्ग सम्पतिको रूपमा सकार गर्दा वा नगर्दा बैंकको लेन रकम असुल उपर हुन नसके बिक्री रहेको रकम बैंक तथा वित्ति संस्था सञ्चबन्धी ऐन, २०७३, बैंक तथा वित्ति संस्थाको ऋण असुली ऐन, २०५८ तथा अन्य प्रचलित नेपाल कानून बमोजिम असुलीको कारबाही आगाडि बढाउने व्यहोरा समेत पूर्वजानकारीको लागि सूचित गरिन्छ ।

तपसिल	
ऋणीको नाम	धितो वितरण
शाखा कार्यालय : सि.टि.सि. शाखा, सुन्धारा काठमाण्डौ	
१. कम्पनी रजिष्ट्रारको कार्यालय त्रिपुरेश्वर काठमाण्डौमा दर्ता नं. १६००७५/०७३/०७३ कायम गर्दै मिति २०७३/०८/३० मा दर्ता भएको सिलोला मार्केटिङ्ग प्रा. लि.(ऋणी) संचालक तथा व्यक्तिगत जमानी दिने: हरि सिटोला व्यक्तिगत जमानी दिने: सर्मिला सिटोला र अशिम सिटोला	१. ऋणी सिटोला मार्केटिङ्ग प्रा. लि. नाममा दर्ता रहेको काठमाण्डौ जिल्ला का.म.न.पा. वडा नं. ५ सिट नं. १०२१०६६००८ स्थित कित्ता नं. २७ को क्षेत्रफल १६८.३८ वर्ग मिटर घरजग्गा समेत ।
२. वाणिज्य विभागमा प्रा.फ.र.न. ६५२४६/०६०/६१ स.पा.आ.नि. कायम गर्दै मिति २०६०/११/११ मा दर्ता भएको ए. एण्ड ए मार्केटिङ्ग (ऋणी) प्रोप्राइटर तथा व्यक्तिगत जमानी दिने: हरि सिटोला व्यक्तिगत जमानी दिने: सर्मिला सिटोला र अशिम सिटोला यसअघि प्रकाशित सूचना: मिति २०८२/०७/१८ को कारोबार राष्ट्रिय दैनिकमा प्रकाशित ३५ दिने सार्वजनिक सूचना ।	२. धनपति सिटोलाकी बुहारी बसुलेचन सापकोटाकी छोरी हरि सिटोलाकी पत्नी काठमाण्डौ जिल्ला बुढानिलकण्ठ न.पा. वडा नं. ७ बस्ने सर्मिला सिटोला को नाममा दर्ता रहेको काठमाण्डौ जिल्ला खड्का भद्रकाली गा.वि.स. वडा नं. १ (हाल परिवर्तित बुढानिलकण्ठ न.पा. वडा नं. ७) सिट नं. १०२०/००७-०५ स्थित कित्ता नं. ३३ को क्षेत्रफल ५१९.२० वर्ग मिटर घरजग्गा समेत ।

बोलपत्रका शर्तहरू :
१. बोलपत्र फारम यस बैंकको तपसिलमा उल्लेखित शाखाबाट, कार्यालय समयभित्र रु.१०००/- तिरी खरिद गरी लिन सकिनेछ ।
२. बोलपत्र सञ्चबन्दी शर्तहरू बोलपत्र फारममा उल्लेख गरिए बमोजिम हुनेछ ।

बोलपत्र पेश गर्ने अन्तिम मिति र समय	बोलपत्र खोलीने मिति र समय	बोलपत्र पेश गर्ने स्थान	बोलपत्र खोलीने स्थान
२०८३/०६/१५ कार्यालय समय सत्रम	२०८३/०६/१९ अपराह्न १:०० बजे	सत्रबन्धित शाखा, कार्यालय	सत्रबन्धित शाखा, कार्यालय

हिमालयन बैंक लि. केन्द्रीय कार्यालय
कर्जा असुली विभाग, कमलाली, काठमाडौं
फोन नं. ०१-८१६५१५१०, पो.ब.नं. २०५६० काठमाडौं

भास्कुलरसम्बन्धी अन्तर्राष्ट्रिय सम्मेलन हुँदै

काठमाडौँ / नेपालमा भास्कुलरसम्बन्धी अन्तर्राष्ट्रिय सम्मेलन हुने भएको छ । आगामी ३ देखि ७ चैतसम्म काठमाडौँमा आयोजना हुने भास्कुलर सिम्टको दोस्रो संस्करण 'हिमभास, २०२७' मा भास्कुलर सर्जन, कार्डियोलाजिस्ट, भास्कुलर फेलोज, कार्डियाक सर्जरी फेलोज, सर्जिकल रेसिडेन्स, स्र प्राक्टिस्नर्स, फिजिसियन अरिस्टेन्ट, नर्सलगायतको सहभागिता रहनेछ । सम्मेलनले नेपालको मेडिकल टुरिजमलाई उकास्ने र विदेशबाट समेत उपचार गर्न आउने विरामीको सख्या बढ्न सक्ने अपेक्षासमेत राखिएको छ । बुधबार आयोजित प्रचार सम्मेलनमा वरिष्ठ भास्कुलर सर्जन डा. सन्दीपराज पाण्डेयले नेपालका चिकित्सकीय अनुभव आदानप्रदान र मेडिकल टुरिजम विकासमा यसले मद्दत पुने बताए । सम्मेलनमा सयभन्दा धेरै मुलुकका विज्ञ चिकित्सक तथा वैज्ञानिकहरूलाई आमन्त्रण गरिएको छ ।

हालसम्म ६० भन्दा बढी देशले रजिस्ट्रेसन गरिसकेका छन् । 'हामीले तीन वर्षअघि गरेको सम्मेलनमा ४३ देशका विज्ञ चिकित्सकसहित कुल ३५० जनाको सहभागिता थियो ।

गतिनेछ । बायोमेट्रिक र नियर फिल्ड कम्प्युनिकेसन (एनएफसी) पहिचानसम्बन्धी विवरणसमेत सुरक्षित रूपमा व्यवस्थापन गरिने संयोजक सापकोटाले बताए । प्लाटफर्ममार्फत दुवै सदन तथा समितिका बैठकमा स्वचालित विद्युतीय हाजिरी प्रणाली लागू गरिनुका साथै उपस्थिति/ अनुपस्थिति, विदा/दिला उपस्थितिको विवरण अभिलेखीकरण गरी आवश्यक प्रतिवेदन तयार गर्न सकिने सापकोटा

बताउँछन् ।यसैगरी, सदन तथा समितिका बैठकको मिति, समय, स्थान र कार्यसूची व्यवस्थापन गरिनेछ । बैठकसम्बन्धी सूचना, कागजात तथा कार्यविवरण डिजिटल रूपमा वितरण गरिनुका साथै बैठकको अवस्था (जस्तै : बैठक निर्धारणसम्बन्धी सूचना, सञ्चालनको अवस्था स्थगित वा सम्पन्न रहेको) अद्यावधिक गर्न सकिनेछ । सरकारी तथा गैरसरकारी विधेयकको डिजिटल दर्ता गरी विशिष्ट पहिचान नम्बर प्रदान गरिनेछ । विधेयक प्रस्तुत भएपछि पारित वा अन्य अवस्थासम्मको प्रगति अनुगमन गर्न सकिनेछ । सदनमा सांसदहरूले व्यक्त गरेका विचार धारणा विषयगत र सदस्यगत रूपमा अभिलेखीकरण गरिनेछ । त्यस्ता अभिव्यक्तिलाई सम्बन्धित बैठक तथा भिडियोको समयसँग आबद्ध गरी सदस्य, विधेयक र विषयका आधारमा वर्गीकरण गर्न सकिनेछ ।

प्रविधिमैत्री संसद्का लागि सबैको अपनत्व जरुरी : सभामुख

'डिजिटल पार्लियामेन्ट प्ल्याटफर्म'को परीक्षण सञ्चालनको औपचारिक उद्घाटन गर्दै सभामुख डोलप्रसाद अर्यालले संसद्लाई प्रविधिमैत्री बनाउनु आजको आवश्यकता भएको बताए । 'यो हाम्रो चाहना मात्र होइन, आजको आवश्यकता हो । विश्व तीव्र गतिमा प्रविधिको युगमा प्रवेश गरिरहेको छ । अब थप हिला गर्नुहुँदैन,' उनले भने ।

सभामुख अर्यालले डिजिटल पार्लियामेन्टमार्फत संसद्सँग सम्बन्धित सूचना, दस्तावेज, गतिविधि तथा ऐतिहासिक अभिलेखलाई एकीकृत डिजिटल प्रणालीमा व्यवस्थापन गरिने बताए । नेपालको संसदीय इतिहाससँग सम्बन्धित पुराना दस्तावेज तथा अभिलेख खोजी

गरी सम्भव भएसम्म डिजिटलाईज गर्न लक्ष्य रहेको उनले बताए ।

राष्ट्रिय सभाका अध्यक्ष नारायणप्रसाद दाहालले डिजिटल पार्लियामेन्ट प्ल्याटफर्मको परीक्षण सञ्चालनको सफलताको शुभकामना व्यक्त गरे । उनले यसलाई संघीय संसद्को डिजिटल रूपान्तरण यात्राको महत्वपूर्ण सुरुवातका रूपमा उल्लेख गरे । डिजिटल प्रणालीले संसदीय कामलाई छिटो, सुरक्षित, पारदर्शी र प्रभावकारी बनाउन योगदान पुर्‍याउने विश्वास व्यक्त गरे । दाहालले व्यवस्थापकीय, विधायिकी तथा प्रशासनिक कार्यलाई एकीकृत डिजिटल प्रणालीमा आबद्ध गर्नुपर्नेमा जोड दिए । सूचना तथा अभिलेखलाई व्यवस्थित र सहज पहुँचयोग्य बनाउनुपर्ने उनको भनाइ थियो ।

भोटेकोशीको प्रलयकारी बाढी र जलवायुजन्य जोखिम

भोटेकोशी बाढीलाई अकाट्य तथ्य-तथ्यांकसाथ प्रस्तुत गरी जलवायु न्याय पाएको उदाहरण बनाउन सके जलवायु परिवर्तनबाट प्रभावित अन्य मुलुकलाई सजिलो हुनेछ

● डा. केदारनरसिंह केसी
अग्लेख

भदौ १० गते (२६ अगस्ट २०२६) मा भोटेकोशी/त्रिशूली नदीमा आएको विनाशकारी बाढीबारे हालसम्म विभिन्न वास्तविकता सार्वजनिक हुने क्रम जारी छ । मनसुनी हावापानी प्रणालीमा सधैं हुने गरेको अत्यधिक वर्षा, बाढी, पहिरो र जनधनको क्षतिसँग यो प्रलयकारी बाढीको तुलना हुने सक्दैन । विनाशशीलता र प्रलयशक्तिलाई विचार गर्दै विश्वहरूले यसलाई 'हिमाली सुनामी' नाम दिएका छन् । विभिन्न वैज्ञानिक र विज्ञले दिएको साभ्ना निष्कर्षमा के देखिन्छ भने, 'ल्हेन्दे खोलाको माथिल्लो जलाधार लाङडाङ लिखुड हिमालको उत्तरी ढालको लगभग पाँच हजार २०० मिटर उचाइ क्षेत्र रहेको स्थानमा कमजोर भौगर्भिक धरातलका कारण बरफसहितको चट्टानी पहिरो गयो । लगभग बिस करोड क्युबिक मिटर बरफ र चट्टान एक हजार २०० मिटर तल बजारिँदा चट्टान ढिँसाँडिया भयो, घर्षणले बरफ पल्लियो र ढुंगासहितको लेदो बाढीमा परिणत भयो ।'

केरुङ क्षेत्र (तिब्बत) बाट बगेर आउने भोटेकोशी र त्रिशूलीदेखि नारायणी नदीसम्मको तटीय क्षेत्रका भूभाग, रसुवा जिल्लाका गोसाइँकुण्ड गापाको टिपुरे, स्याफुबेसी क्षेत्र, आमछोदिङमो गापाका हाकुबेसी र चिल्मे, उत्तरगया गापाका तिलो, खाटे, मैलुङ, कैलेलीटार र वेत्रावती क्षेत्र तहसनहस भएका छन् । नुवाकोट जिल्लाका किस्पाङ गापाको अर्चल, शान्तिबजार, विदुर नयाका वेत्रावती, तुचे, त्रिशूलीबजार, ढुगे, देवीघाट, कुमालटारलगायत क्षेत्र, तारकेश्वर गापाका बुधसिङघाट, कास्काबेसीलगायत क्षेत्र, बेलकोटगढी नपाको वडा नं. ५, ६, ७ अन्तर्गतका क्षेत्र अत्यधिक प्रभावित छन् । धादिङ जिल्लाका गल्छी गापा, गजुरी गापाको बेनीघाट र रोराङ गापाका क्षेत्रहरू, गोरखाको गण्डकी गापामा पर्ने त्रिशूली र बुढीगण्डकीको दोभानवरपरका तटीय क्षेत्र, चितवनको इच्छाकामना गापाअन्तर्गत मुगिन, कुरिनघाट क्षेत्र, भरतपुर ममपाको नारायणी नदीतटीय क्षेत्र र नवलपरासीको बर्दघाट, सुस्तापूर्व, देवचुली नपा, गैँडाकोट नपा, कावासोती नपा, विनयी, त्रिवेणी गापा पनि प्रभावित भएका छन् । यीमध्ये रसुवा, नुवाकोट, धादिङका त्रिशूली नदीका तटवर्ती भूभागमा बसोवास गर्ने गृहस्थी, व्यवसायी, कर्मचारीलगायत सरकारी तथा

गैरसरकारी संघसंस्था, विद्यालय आदिमा अकल्पनीय क्षति भएको छ ।

प्राकृतिक प्रलयको कठोरता यतिसम्म हुँदो रहेछ भने अनुभव कहिल्यै गरिएको थिएन । यो बाढीबाट प्रभावित क्षेत्रका पारिवारिक संरचना र जीवन-पद्धति तहसनहस भयो । हजारौँ परिवारका सदस्य बाढीमा हराए । कसैले सम्पूर्ण सदस्य गुमाएर एकलो रूपमा बाँच्नुपर्ने कठोरतम र कहालीलाग्दो अवस्था सिर्जना भयो । कतिपयका परिवार सुरक्षित भए पनि सर्वस्य गुमाएर मानसिक विचलन हुने परिस्थितिमा पुगे । एकै सेकेन्डको अवधिमा अबंषितहरू भन्दाै शून्यको अवस्थामा भरे । कति अबोध बालबालिका अनिश्चित भविष्यको भूमरीमा परे भने कैयौँ अभिभावक सन्तानविहीन अवस्थामा पुगे । सुत्केरी, बिरामी, अशक्त, वृद्धवृद्धाको दैनिक जीवन कल्पनै गर्न नसकिने कष्टकर भयो ।

नेपालमा पाँच हजार फिटभन्दा माथि पर्ने हिमालय क्षेत्र कुल भूभागको २३ प्रतिशत छ । हिमालय क्षेत्रमा विश्वको औसत तापक्रम निकै गुणा बढिरहेको अध्ययन प्रतिवेदनमा दर्साउँदै सोहीअनुसार वैज्ञानिकहरूले चेतावनी दिइरहेका छन् । हिमालय सेरोफेरोका मुलुकमा बसोवास गरिरहेका दुई अबं जनता यसको प्रत्यक्ष असर भोग्दै छन् । सन् २००७ मा प्रकाशित एउटा विदेशी वैज्ञानिक तथ्यांकले त सन् २०३५ सम्ममा सम्पूर्ण हिमाली क्षेत्रको हिउँ पेलिसक्छ भनीदििएर तहल्के मच्चाएको थियो । विश्व तापक्रममा डेढ डिग्री सेल्सियस (२.७ डिग्री फरेनहाइट) बढ्यो भने पनि आँधिबेहरी, डढेलो, खडेरी, तातो हावा, बाढीजस्ता आश्चर्यजनक र सोचेभन्दा ठुलो उथलपुथल र क्षति उत्पन्न हुन्छ भनी सन् २०१८ अक्टोबरको सुरुमा दक्षिण कोरियाको इन्वेनमा जलवायु परिवर्तनसम्बन्धी अन्तरसरकारी कार्यदल (आइपिसिसी)ले सम्बन्धित ६ हजार अध्ययनका आधारमा तयार पारेको र अहिलेसम्मको सबभन्दा आधिकारिक तथा वैज्ञानिक मानिएको विस्तृत प्रतिवेदनमा उल्लेख छ । यसलाई नेपालसहित अमेरिकासम्म १९५ मुलुकले रिवकोरेका छन् ।

पृथ्वीका विभिन्न क्षेत्रमा विभिन्न प्रकारका जलवायु प्रणाली क्रियाशील छन् । तर, वैज्ञानिक भ्लादिमिर कोपेनद्वारा वर्गीकृत मुख्य पाँच समूह र विभिन्न उपसमूहका जलवायु सबभन्दा व्यापक स्वीकार्य छन् । आज यी सबै जलवायु प्रणालीमा गम्भीर गडबडी र विध्वंसकारी परिवर्तन भइरहेको छ, तापक्रम र जनधनको क्षति बढिरहेको छ । एसियाली मुलुक बाढीपहिरो, डुबानका पानीजन्य खतराको चपेटामा परेका छन् भने युरोप अत्यधिक गर्मीको चपेटामा पर्नुका साथै डढेलो, नदी तथा तालतलैया सुक्दै गएको अवस्थाले आक्रान्त छ । भोटेकोशी बाढीलाई विकसित मुलुक र सम्बन्धित अन्तर्राष्ट्रिय संघसंस्थाले कुन रूपमा सम्बोधन गरी जलवायु न्याय दिने हुन् भनी कुतूहलसाथ सर्वत्र हेर्दैछ । बिर्कोको एक दशकलाई मात्र हेर्दा पनि नेपालले यस अवधिमा जलवायुजन्य उथलपुथलका कारण विभिन्न अस्वाभाविक बाढीपहिरोलगायत प्राकृतिक प्रकोपको सामना गर्दै आएको छ । २०६९ वैशाख २२ गते पोखरामा सेती नदीको बाढी, २०७१ साउन १७ गते सिन्धुपाल्चोकको जुके पहिरो र बाढी,

२०७८ असार १ गते सिन्धुपाल्चोकको मेलम्चीमा पहिरो र लेदोसहितको बाढी, २०८१ साउन ३२ गते सोलुखुम्बुमा थामेमा बाढी, २०८२ जेठ १ गते हुम्लामा तिला नदीको बाढी र १३ महिनाअघि २०८२ असार २४ गते रसुवाको भोटेकोशी बाढी आदिलाई दृष्टिगत गर्दा सरोकारवाला सबैले यसको समाधानतर्फ गम्भीर रूपमा मनन गरी यसतर्फ आवश्यक कदम चाल्न ढिलो भइसकेको देखिन्छ ।

सयौँ वर्षदेखि नेपाल यस्ता प्राकृतिक प्रकोपसँग संघर्ष गर्दै आएको छ । तर, राज्यव्यवस्था र सरकारी व्यवस्थापन एवं कार्यशैली यति निकृष्ट र भरोसारहित रहेछ कि प्राकृतिक प्रकोपबाट पीडित जनताका नाममा विदेशबाट आएका सामग्रीको समेत तत्काल न्यायोचित र प्रभावकारी वितरणका लागि व्यवस्थित र भरपर्दो जनसेवी संयन्त्रसमेत हामीले बनाउन सकेका रहेछौँ । मोटर सुविधा पुगे स्थानवरिपरिका जनताले जति राहत र सेवा पाएका छन्, यातायात सुविधा नभएको तुलनात्मक विकट स्थानका पीडित र वाणीविहीन बासिन्दा संकटको वेलामा पनि बढी ठगिएका छन् ।

बाढीबाट सरकारी आँकडाकै आधारमा पनि ठुलो मानवीय क्षति भएको देखिन्छ । तथापि, सरकारी आँकडाभन्दा निकै ठुलो संख्यामा मानवीय क्षति भएको स्थानीय अनुमान छ । आर्थिक क्षेत्रमा देखिएको नोक्सानी १५ खर्बभन्दा माथि पुगे अनुमान गरिएको छ भने निजी क्षेत्रको हानि मात्र पाँच खर्बभन्दा माथि पुगे अनुमान छ । अर्कातर्फ मृतक र बेपत्ता व्यक्तिको आकलन गर्ने हो भने २० हजारभन्दा माथि हुन सक्ने

स्थानीयबासीको अनुमान छ । ३५ सयभन्दा धेरै पीडितले उद्धारस्थल (होल्डिङ सेन्टर)मा आश्रय लिइरहेका छन् । तीमध्ये कतिपय प्रदेश एवं स्थानीय सरकारको सहयोगपछि होल्डिङ सेन्टरबाट बिस्तारै आफ्नो निजी व्यवस्थानममा अन्यत्र सदैँ छन् । सात हजार ५७० घर पूर्ण रूपमा क्षतिग्रस्त भएका छन् भने घरघुरीका आधारमा करिब ३३ हजार जनता प्रत्यक्ष प्रभावित भएका छन् । चीनमा अर्इएका थप १५५ नेपाली (१०९ पुरुष र ४६ महिला) भएको जानकारी चिनियाँ पक्षले दिएकोमा हाल उनीहरू फर्किसकेका छन् । नेपाली सेना, नेपाल प्रहरी र सशस्त्र प्रहरी बलका हजारौँ सुरक्षाकर्मी हेलिकोप्टर र भारी उपकरणसहित निरन्तर खोज, उद्धार तथा सडक सञ्जाल पुनः सञ्चालन गर्न खटिएका छन् । ४८ सरकारी संरचना (३५ मा पूर्ण र १३ वटामा आंशिक) क्षतिग्रस्त, १६ विद्यालयमध्ये ११ वटा पूर्ण र सातवटामा आंशिक क्षति भएको तथ्यांक सातवटा स्वास्थ्य संस्थामध्ये चारवटामा पूर्ण र तीनवटामा आंशिक क्षति भएको छ । १७ वटा बैँकका शाखा बाढीमा बगे । ५६ किलोमिटर सडक पूर्ण रूपमा क्षतिग्रस्त भएको छ । ३७ वटा मोटर चल्ने र ६८ भोलुगै पुग्न ध्वस्त भए । १३ जलविद्युत आयोजना र एक सोलार प्लान्टसमेत गरी ७८३ मेगावाट विद्युत् उत्पादन र दुई प्रसारण लाइनमा क्षति पुगेकाले ऊर्जा आपूर्तिमा दीर्घकालीन असर पुगे देखिएको छ । बाढीले एक हजार ८०६ हेक्टर कृषियोग्य जमिनमा असर पुर्‍याएकाले करिब सात हजार ६८६ हेक्टरभन्दा अन् उत्पादनमा ह्रास आउने विश्वहरूको भनाई सुनिन्छ ।

उल्लिखित पाँच जिल्लामा पशुपक्षी तथा कुखुरापालन व्यवसायमा पनि ठुलो क्षति भएको छ ।

२०६६ मंसिर १९ गते नेपालले सगरमाथा आधार शिविरस्थित कालापत्थरमा मन्त्रिपरिषद्को बैठक गरी जलवायु परिवर्तनबारे १० बुँदे सगरमाथा घोषणापत्र जारी गरेको थियो । जलवायु परिवर्तनले पर्वतीय देशमा परेको असरबारे विश्वलाई ध्यानकार्षित गराउँदै विश्वका अन्य मुलुकसित सहकार्य गर्ने प्रतिबद्धता लिएको थियो । हिन्द महासागरस्थित टापुराष्ट्र माल्दिभ्सले चाहिँ समुद्रमुनि मन्त्रिपरिषद्को बैठक राखी विश्वको ध्यान आर्काषित गरेको थियो । २०८२ जेठ २ गतेदेखि भएको सगरमाथा संवाद अन्तर्राष्ट्रिय सम्मेलनले जारी गरेको २५ बुँदे घोषणापत्रमा जलवायु परिवर्तन र हिमाली क्षेत्रको संरक्षणका विषय समावेश गरिएका थिए । साथै, तापक्रमको सीमा १.५ डिग्री सेल्सियसमा कायम राख्न र विकासोन्मुख देशलाई सहयोगका लागि जोड दिँदै विभिन्न उपाय प्रस्तुत गरिएको थियो ।

२०८० कात्तिकको मध्यतिर राष्ट्र संघका महासचिव एन्टोनियो गुटेरेसले नेपालको चारदिने भ्रमण गरी जलवायु समस्यामा नेपाल र हिमालयले भोगिरहेको गम्भीर असरबारे विश्व समुदायको ध्यान खिचेर समाधान गर्न 'यो पागलपन रोक' जस्ता चेतावनीयुक्त आवाज उठाई नेपाललाई हैसला दिनुभएको थियो । यस्ता कार्यक्रम भइरहे पनि कार्यक्रम सकिनासाथ हाम्रो सनातनी उदासीनता र अकर्मण्यताका कारण 'जलवायु अन्याय' भोग्नुपरिरहेको नेपालले ठोस सहन, कूटनीतिक प्रयास र अधिभानलाई कहिल्यै प्रभावकारी तरिकाले सञ्चालन गर्न सकेन ।

राहत सामग्री र उद्धार कोषमा जम्मा भएको सहायता रकम हेरेर समाधानको उपाय निकाल्न सकिन्न । नेपालले भोटेकोशी बाढीलाई अकाट्य तथ्य-तथ्यांकका साथ प्रस्तुत गरी जलवायु न्याय पाएको उदाहरण बनायो भने अन्य हावापानी प्रणालीबाट प्रभावित मुलुक र जनताले पनि त्यस्तै न्याय पाउन सम्भव हुन्थ्यो भन्ने विश्व समुदायको विश्वास हो । विश्वासको यो भावनालाई नेपालले शक्तिको स्रोत र अवसरका रूपमा उपयोग गर्दै दरिलो एवं प्रभावकारी कूटनीतिक प्रयासद्वारा जलवायु न्यायबाट पुर्ननिर्माण र नयाँ जीवन सम्भव तुल्याउनुपर्छ । यसका लागि देशभित्र राष्ट्रिय एकता र सहकार्यको वातावरण बनाउने जिम्मेवारी सरकारको हो । क्षति तथा नोक्सानी सम्बोधन कोष (फन्ड फर रेस्पोन्डिङ लस एन्ड ड्यामेज, एफआरएलडी) नामक जलवायु तथा प्राकृतिक विपत्तिसम्बन्धी अन्तर्राष्ट्रिय कोषले नेपाललाई तत्काल दुई अबं अमेरिकी डलरको सहायताको प्रक्रिया थालनी गरेको छ । पुर्ननिर्माणका लागि न्यूनतम आठ खर्ब रूपैयाँको खाँचो भएको अवस्थामा तीन अबं रूपैयाँ नगर्ने हो, तर सहायता प्रारम्भ हुनुलाई स्वागतयोग्य मान्नुपर्छ । नेपाल पूर्णतया निर्दोष र हँददारहँदै जलवायु अन्यायको असाधारण भार र सर्वनाश भोग्नुपरेको परिदृशमा जलवायु न्याय भनेको पुर्ननिर्माणको सम्पूर्ण दायित्व जलवायु बिशोलामा जिम्मेवार रहेका पक्षबाट व्यहोर्नुपर्छ भन्ने नै हो ।

(नुवाकोट/धनौसी डा. केसी काग्रेस केन्द्रीय सदस्य हुन्)

३ प्रश्न

नेपाली कांग्रेसकी केन्द्रीय सदस्य विनिता खड्कालाई

■ **सभापति गगन थापा र निवर्तमान सभापति शेरबहादुर देउवाको अलगअलग अपिलपछि कांग्रेस फुट्न लागेको हो ?**

लोकतान्त्रिक पार्टीभित्र विचार, नेतृत्व र कार्यशैलीका विषयमा मतभिन्नता हुनु स्वाभाविक हो । लोकतान्त्रिक पार्टीभित्र फरक धारणा आउनुलाई कमजोरीका रूपमा लिनु हुँदैन । तर, अहिलेको चुनौती भनेको मतभिन्नतालाई विभाजनमा परिणत हुन नदिनु हो । हामी सबैले कांग्रेसलाई अब बलियो, एकताबद्ध र जनमुखी बनाउनुपर्छ । सभापति गगन थापा र निवर्तमान सभापति शेरबहादुर देउवा दुवै कांग्रेसकै महत्त्वपूर्ण नेतृत्व हुनुहुन्छ । त्यसैले, व्यक्तिगत वा गुटगत आग्रहभन्दा माथि उठेर संवाद र सहमतिका माध्यमबाट समस्याको समाधान खोज्नुपर्छ । कांग्रेस फुट्ने होइन, अफ्न व्यबस्थित र एकताबद्ध भएर अघि बढ्नुपर्छ ।

■ **अबको कांग्रेसमा नीतिगत हस्तक्षेप गर्न सक्ने स्थानमै पुग्न सक्लान् त युवा ?**

वडादेखि केन्द्रसम्म युवाको प्रतिनिधित्व सुनिश्चित हुनु आफैँमा ठुलो उपलब्धि हो । तर, संख्या बढाएर मात्र पुग्दैन । युवाले पार्टीको नीति निर्माण, संगठन सञ्चालन, उमेदवार छनोट र देशका समस्याथिक मुद्दामा आफ्नो धारणा प्रभावकारी रूपमा राख्ने र नीतिगत हस्तक्षेप गर्न सक्ने अवस्था सिर्जना हुनुपर्छ । अबका दिनमा युवालाई सुनै मात्र होइन, युवासँगै बसेर नीति बनाउने कांग्रेस आवश्यक छ । युवाको सहभागिता केवल प्रतिनिधित्वमा सीमित नभई नीतिगत नेतृत्व र निर्णय प्रक्रियामसम्मै पुगुनुपर्छ ।

■ **अब नेपाली कांग्रेसको प्राथमिकता के हुनुपर्छ ?**

आन्तरिक एकता, संगठन सुदृढीकरण र जनताको विश्वास पुनः मजबुत बनाउनु नै कांग्रेसको पहिलो प्राथमिकता हुनुपर्छ । हामीले पद र गुटको बहस मात्र गरेर हुँदैन । कांग्रेसले जनताका वास्तविक समस्या समाधान गर्ने स्पष्ट एजेन्डा दिनुपर्छ । विशेषगरी पाँचवटा विषयलाई प्राथमिकता दिनुपर्छ । पहिलो- सुशासन र भ्रष्टाचार नियन्त्रण, दोस्रो- युवाका लागि रोजगारी र अवसर, तेस्रो- आर्थिक विकास र उद्यमशीलता, चौथो- संगठनको पुनर्जागरण र पाँचौ- पुस्तान्तरसँगै पुस्ताबिचको सहकार्य नै अहिलेको आवश्यकता हो । नयाँ पुस्तालाई अगाडि ल्याउँदा पुरानो पुस्ताको अनुभवलाई अस्वीकार गर्न होइन, पुरानाको अनुभव र नयाँको ऊर्जाको संयोजनबाट कांग्रेसलाई नयाँ उचाइमा पुर्‍याउनुपर्छ ।

खाडीमा अमेरिकालाई विस्थापन गर्न जरुरी छैन

खाडी क्षेत्रमा शक्तिराष्ट्रबिच प्रतिस्पर्धा बढ्दै गएको भए पनि चीनले अमेरिकालाई विस्थापित गर्न खोजिरहेको छ भन्ने होइन

देश/विदेश

● खलिद अल जाबेर

(जाबेर मिडल ईस्ट काउन्सिल अन ग्लोबल अफेयर्सका कार्यकारी निर्देशक हुन्)

यस वर्षको चीनको कूटनीतिक तालिकाले उसको बढ्दो अन्तर्राष्ट्रिय प्रभावलाई भल्काउँछ । संयुक्त राज्य अमेरिका, रूस, बेलायत, क्यानडा, स्पेन, दक्षिण कोरिया, पाकिस्तान र जोर्डनलगायत देशका विशिष्ट नेताले बेइजिङ भ्रमण गरेका छन् । कतारका प्रधानमन्त्री शेख मोहम्मद बिन अब्दुल रहमान बिन जसिम अल थानीको हालैको चीन भ्रमण तथा यस वर्षको सुरुमा संयुक्त अरब इमिरेट्स र साउदी अरबका उच्च अधिकारीले गरेको भ्रमणले खाडी क्षेत्रमा बेइजिङको बढ्दो भूमिकालाई पुष्टि गर्छ । परम्परागत रूपमा अमेरिकासँग निकट रहँदै आएको यस क्षेत्रमा दुई शक्तिराष्ट्रबिच प्रतिस्पर्धा बढ्दै गएको छ । तर,

यस प्रतिस्पर्धाको अर्थ चीनले अमेरिकालाई विस्थापित गर्न खोजिरहेको छ भनेचाहीँ होइन । चीनले व्यापार र प्रविधिका माध्यमबाट यस क्षेत्रसँग सम्बन्ध विस्तार गरिरहेको छ, जुन खाडी क्षेत्रका आफ्नै आर्थिक तथा विकाससम्बन्धी हितसँग मेल खान्छ ।

■ **चीनले नचाहेको अमेरिकी मोडल**

खाडी क्षेत्रका लागि अमेरिका अफ्रै पनि सबैभन्दा महत्त्वपूर्ण बाह्य सैन्य साभेदारका रूपमा रहेको छ । यसका रक्षा साभेदारी, गुप्तचरसम्बन्धी सम्बन्ध, हतियार प्रणाली, नौसैनिक क्षमता र सैन्य उपस्थिति क्षेत्रीय सुरक्षाका लागि केन्द्रबिन्दु मानिन्छन् । धेरै वर्षदेखि वासिंठनले चिनियाँ प्रभावलाई आफ्नै सैन्य शक्तिसँग तुलना गरेर हेर्दै आएको छ । ती मापदण्डका आधारमा हेर्दा चीन अमेरिकालाई विस्थापित गर्न सक्ने अवस्थाभन्दा निकै पछाडि छ । तर, रणनीतिक सफलता मापन गर्ने यो गलत तरिका हो ।

खाडी क्षेत्रमा सैन्य पहुँचका मामिलामा अमेरिकीसँग प्रतिस्पर्धा गर्न चीनले खासै रुचि देखाएको छैन । यसको कारण यो हो कि वासिंठनले यस क्षेत्रमा प्रदान गरेको सुरक्षाबाट चीनले प्रत्यक्ष लाभ उठाएको छ । दशकौँसम्म, अमेरिकी नौसेनाले ती समुद्री मार्ग सुरक्षित राख्न मद्दत गर्‍यो, जसबाट खाडी क्षेत्रको ऊर्जा एसियाली बजारसम्म पुग्यो । खाडी क्षेत्रमा अमेरिकी सैन्य उपस्थितिले त्यस्तो स्थिरता कायम गर्न

योगदान पुर्‍यायो, जसले चिनियाँ कम्पनीलाई व्यापार, लगानी, पूर्वाधार निर्माण र ऊर्जा खरिद गर्न सहज बनायो ।

चिनियाँ दृष्टिकोणबाट हेर्दा यसको लागत बढी र प्रतिकूल महत्त्वपूर्ण थियो । अमेरिकी सुरक्षा प्रणालीलाई प्रतिस्थापन गर्नु भनेको खाडीको सुरक्षा

सुनिश्चितकर्ता बन्ने राजनीतिक, वित्तीय र सैन्य लागत ग्रहण गर्नु हो, जुन उसको हितमा हुनेछैन । बर, चीनले आर्थिक लाभ निर्माण गर्न सक्ने क्षेत्रमा ध्यान केन्द्रित गरेको छ । आज, चिनियाँ राज्य-स्वामित्वका फर्महरूले बन्दरगाहजस्ता प्रमुख खाडी पूर्वाधारमा हिस्सेदारी राख्छन् । उदाहरणका लागि कोम्को सिपिङ पोर्टहरूले युएईको खलिफा बन्दरगाहमा सिएस्पी

विषयमा सोच्न थाल्यो । यो कुरा सेराकी आमाएले थाहा पाई । ऊ आफ्नो समूहको सबैभन्दा सफल सिकारी मानिन्थी । उसले एक रात सेरालाई बोलाई र भनी- सिकारका केही प्रयासमा असफल भयो भन्दैमा तिमी निराश नबन । हामी सबै यो अवस्थाबाट गुजिएका छौँ ।

म पनि केहीपटक असफल भएको थिएँ । अनौतितिनो सिकारसमेत गर्न सकिदैनथेँ ।

हाप्सिलाहरू ममाथि पनि खुब होस्ये । त्यतिखेर मैले सिकार गर्न छाडिदिने हो भने ती हाप्सिलाहरूकै जित हुनेछ भन्ने बुझेँ । त्यसैले, तिमी पनि खुब मन लगाएर सिकारका लागि एकपछि अर्को कोसिस जारी राख, अन्धश्र पनि छ ।

तिमी एक दिन कुशल सिकारी बनेछौ । अनि, अहिले तिमीमाथि हौंने हाप्सिलाहरू हौंसु त के तिमी वरिपरि आउनसमेत सक्नेछैनन् ।

अबुधाबी टर्मिनल सञ्चालन गर्ने संयुक्त उद्यममा नियन्त्रणकारी हिस्सेदारी राख्छन् ।

चिनियाँ कम्पनीहरू यस क्षेत्रको भविष्य निर्धारण गर्ने विभिन्न क्षेत्रमा पनि बढ्दो रूपमा जोडिएका छन्, जसमा नवीकरणीय ऊर्जा, रूसज्वार, उत्पादन, लॉजिस्टिक, विद्युतीय सवारी साधन र डिजिटल पूर्वाधार समावेश छन् । एकपटक लगानी, सम्झौता र व्यापारका माध्यमबाट यी प्रणाली आपसमा जोडिएपछि, सम्बन्ध तोड्दा वा पछि हट्दा ठुलो आर्थिक मूल्य चुकाउनुपर्ने हुन्छ । विमानवाहक जहाजलाई फिर्ता लैजान वा तैनाथ सेनाको संख्या घटाउन सकिँएला, तर बन्दरगाह, कारखाना, रूसज्वार सञ्जाल र आपूर्ति शृंखलामा रहेको प्रभाव तथा निहित स्वार्थलाई उल्ट्याउन वा हटाउन भने निकै कठिन हुन्छ ।

■ **खाडी क्षेत्रको स्वार्थ**

खाडी राष्ट्रहरूका लागि दुवै शक्तिराष्ट्रसँग सुदृढ सम्बन्ध कायम गर्नुमा कुनै विरोधाभास छैन । साउदी अरब, संयुक्त अरब इमिरेट्स र कतार, यी प्रत्येक राष्ट्र अमेरिकाबाट सुरक्षा सहयोग र पश्चिमा मुलुकको अत्याधुनिक प्रविधि प्राप्त गर्न चाहन्छ । साथै, उनीहरू चिनियाँ बजार, उत्पादन क्षमता, लगानी र एसियाली आर्थिक

सञ्जालमा पहुँच विस्तार गर्न पनि उर्तिकै इच्छुक छन् । उनीहरूको उद्देश्य कुनै एक शक्तिमाथिको अत्यधिक निर्भरताबाट बच्नु हो । बढ्दो बहुद्वीय अन्तर्राष्ट्रिय प्रणालीमा उनीहरूले विविधीकरण, जोखिम व्यवस्थापन र रणनीतिक स्वायत्तताको रणनीति अपनाइरहेका छन् ।

अलजीराबाट

टिप्पणी

● **कल्पना परियार,** जगती, भक्तपुर

● **अमृत कुमार,** सामाखुसी, काठमाडौँ

पूर्वसभापतिको गज्जबको दायित्व !

काग्रेसका निवर्तमान सभापति शेरबहादुर देउवाले १४औँ महाधिवेशनबाट निर्वाचित सभापतिका रूपमा १५औँ महाधिवेशन सम्पन्न गरी पार्टीको नेतृत्व हस्तान्तरण गर्नु आफ्नो वैधानिक दायित्व भएको दाबी गरेको समाचार पढियो । यति बुझि गत वर्ष विशेष महाधिवेशन हुनुअघि आइदिएको भए आज देश र कांग्रेस दुवैको हवितगत यस्तो हुने थिएन । उनले उतिखेर निर्वाचनसम्मको टिकट वितरणसम्म आफ्नै नेतृत्वमा टाँसिइरहने प्रपञ्च रचेको हुनाले विशेष महाधिवेशनले उनलाई बर्खास्त गरेको हो । अब उनी कुन मुखले म नै काग्रेसको सभापति हुँ भन्दै छन् ? अनि एक्कासि नेतृत्व हस्तान्तरणको दायित्वबोध कसरी भयो ?

● **दृशिका महर्जन,** कीर्तिपुर, काठमाडौँ

‘हाटा’ गर्ने सांसद कोको हुन् ?

‘हाजिरी ठोकेर सांसद टाप’ शीर्षकको समाचार पढियो । जनताले तिर्रेको करबाट तलब, भत्ता र अन्य सुविधा कुन्याउने सांसदले यसरी भत्ताको भत्तामा हाजिरी गरेर टाप (हाटा) कस्तु भनेको देश र जनतामाथिको उपहास हो । कामविशेषले संसदमा उपस्थित हुन नसक्ने सांसदले सभामुखलाई जानकारी गराएर बिदा लिई अनुपस्थित हुनु स्वाभाविक हो । तर, संसदमा उपस्थित भएर हाजिरी गरेपछि भान्नु अनैतिक कार्य हो । यिनको नाम सार्वजनिक गरौँ ।

● **कल्पना परियार,** जगती, भक्तपुर

● **अमृत कुमार,** सामाखुसी, काठमाडौँ

स्वास्थ्य स्थितिमा ध्यान देऊ

बाढीबाट प्रभावित परिवारलाई राखिएका होल्डिङ सेन्टरमा भ्रष्टाचार, ख्याकोकी र ज्वरोको समस्या बढेको भनाइले चिन्तित बनायो । बल्लतल्ल बाढीबाट जोगिएका नागरिक यसरी सक्दा रोगको सिकार भइरहेदा पनि तीत तहका सरकार के हेरेर बसिरहेका छन् ? के तिनलाई त्यहाँ राखिएका नागरिकको कुनै चिन्ता छैन हो ? छ भने त होल्डिङ सेन्टरको सरसफाई तथा आश्रित नागरिकको स्वास्थ्योपचारमा गम्भीर देख्नुपर्ने हो र ? बाढी प्रभावितको स्वास्थ्यमा तत्काल ध्यान देऊ ।

बाढीबाट ऊर्जा क्षेत्रले शिक्षा लेओस्

नेपालको जलविद्युत् देशलाई सम्पन्न प्रमुख आधार हो । तर, यही आधारलाई कमजोर सावित गरिदिएको छ, हालै आएको रसुवागढी बाढीले । बाढी आउनासाथ ती क्षेत्रका जलविद्युत् कम्पनीका सेयर मूल्य घटेको छ । बाढीले जलविद्युत्तमा हुने लगानी र भविष्य दुवैलाई एकैपटक संकटमा पारिदिनु चिन्ताको विषयभन्दा पनि चिन्तनको विषय हो । नदी किनारमा बस्ने-बनाइने जलविद्युत् आयोजना र त्यसमा गरिने लगानी कति सुरक्षित हुन्छ ? भन्नेमा अबका दिनमा गहिरोसँग चिन्तन र अध्ययन गर्नुपर्ने पाट रसुवागढी बाढीले सिकाएको छ । किनकि यो केवल एकपटकको दुर्घटना होइन, भविष्यमा ग्लोबल वार्मिङका कारण पटक-पटक भइरहने खतराको विषय हो । यसर्थ, रसुवागढी बाढीबाट हामीले शिक्षा लिएर जलविद्युत् आयोजनाको सुरक्षित भविष्य कोर्न सक्नुपर्छ । अन्यथा, हाम्रा खर्बौंको लगानी बालुवामा पानी खन्याएसह हुनेछ ।

पृथ्वी हरेक वर्ष तात्दै छ, हिमाल हरेक वर्ष फल्दैँ छ । हिमनदी फल्दैँ जाँदा हिमताल फुट्ने संघारमा पुगेका छन् । जसले गर्दा हाम्रो जस्तो पाहाडी भूगोलमा बस्ने र समुद्र किनारमा बस्ने कोही पनि सुरक्षित छैनौ । रसुवादेखि त्रिशूलीसम्म करिब एक दर्जन जलविद्युत् आयोजना थिए । आज ती सबै एकैपटक बेकामै हुनु पुगेका छन् । जसमा स्वास्थ्यधारण र बैँकहरूको अबौंको लगानी थियो, जुन एकैपटक बाढीमा बग्यो । फेरि अर्कोपालि योजना बनाउँदा चाहिँने लगानी कहाँबाट ल्याउने ? यसर्थ, सुरक्षित लगानीका लागि सरकारले सम्पूर्ण सरोकारवालासँग गम्भीर छलफल गरी जलविद्युत्सम्बन्धी नयाँ नीति बनाउनु अपरिहार्य छ ।

● **गोपाल देवकोटा,** गोकर्णेश्वर-८, काठमाडौँ
gopaldevkota@gmail.com

इरान युद्धले उजागर गरिदिएको ब्रिक्सको सीमितता

ब्रिक्सलाई आफ्नो आर्थिक प्रभाव भू-राजनीतिक हैसियतमा रूपान्तरण गर्न कठिनाइ भइरहेको छ, तथापि यसैबाट सकारात्मक अवसर उत्पन्न हुन सक्छ

सेप्टेम्बर १२ र १३ का दिन भारतको राजधानी नयाँदिल्लीमा ब्रिक्सको १८औँ शिखर सम्मेलन आयोजना भयो । यस वर्षको शिखर सम्मेलनमा पनि सदस्य राष्ट्रबिच सहयोग अफ्र प्रगाढ बनाउने र आर्थिक सम्बन्ध विस्तार गर्ने विगतकै जस्तो प्रतिबद्धता भएर सम्पन्न भयो । तर, सम्मेलनमा समकालीन विश्वको एउटा महत्त्वपूर्ण विषय भने छुट्टेको सबैले महसुस गरे । इरानविरुद्ध जारी अमेरिका-इजरायल युद्धले ब्रिक्सका ११ सदस्य र १० साभेदार राष्ट्रमध्ये अधिकांशलाई प्रभावित गरेको छ । तर पनि समूहद्वारा जारी घोषणापत्रमा यो कुरालाई प्रत्यक्ष रूपमा सम्बोधन गरिएन । अफ्र वस्तुनिष्ठ भएभन्दा यस द्वन्द्वको आक्रामक पक्ष रहेको संयुक्त राज्य अमेरिकाको निन्दा पनि गरिएन । सम्मेलनको अन्त्यमा जारी घोषणापत्रमा प्रयोग गरिएको भाषाले सबै सदस्यलाई मान्य हुने खालको कूटनीतिक भाषा देखिन्छ । यसले फेरि एकपटक पश्चिमी नेतृत्वको विश्व व्यवस्थाप्रति सदस्यमाअफ्र साभ्ना असन्तुष्टि रहे पनि त्यसलाई सम-व्याप्यक भूराजनीतिक कदममा रूपान्तरण गर्न ब्रिक्सका लागि अफ्रै कति कठिन छ भन्ने कुरा उजागर गरिदिएको छ ।

इरानसम्बन्धी परीक्षा

समस्या शिखर सम्मेलन हुनुभन्दा महिनाौँअघि नै सुरु भइसकेको थियो । मे महिनामा नयाँदिल्लीमा भएको ब्रिक्सका विदेशमन्त्रीको बैठक भएको थियो । त्यसमा पनि इरान युद्धबारे साभ्ना धारणा बन्न सकेको थिएन । उक्त बैठकको अन्तिम दस्तावेजमा सदस्यबिचको मतभेद स्वीकार गरियो र अमेरिका वा इजरायल कुसैको पनि नाम उल्लेख गरिएन ।

ब्रिक्सको नयाँ सदस्य इरानले त्यसवेला समूहले अमेरिका र इजरायलको सैन्य अभियानको निन्दा गरियो भन्ने चाहेको थियो । तर, अर्को नयाँ सदस्य संयुक्त अरब इमिरेट्स (युएई)ले आफ्माथि भएको इरानी आक्रमण र अन्य सुरक्षा चासोको बेवास्ता गरिएको भन्दै त्यसको विरोध जनायो । त्यतिवेला अमेरिका वा इजरायलको आलोचना गर्न नसक्नुलाई कूटनीतिक लज्जाभन्दा पनि ब्रिक्सको विस्तारले निम्त्याएको राजनीतिक मूल्यका रूपमा हेरिएको थियो । समूहको विस्तारले यसको विश्वव्यापी पहुँच बढाएको छ, संगसंगै यस विस्तारले क्षेत्रीय प्रतिद्वन्द्वतालाई संगठनमा भित्र्याएको पनि छ । इरान र युएई यसको स्पष्ट उदाहरण हुन् । दुवै ब्रिक्सका सदस्य हुन् तर पछिल्लो समय यी दुई

रोनी पी सास्मिता

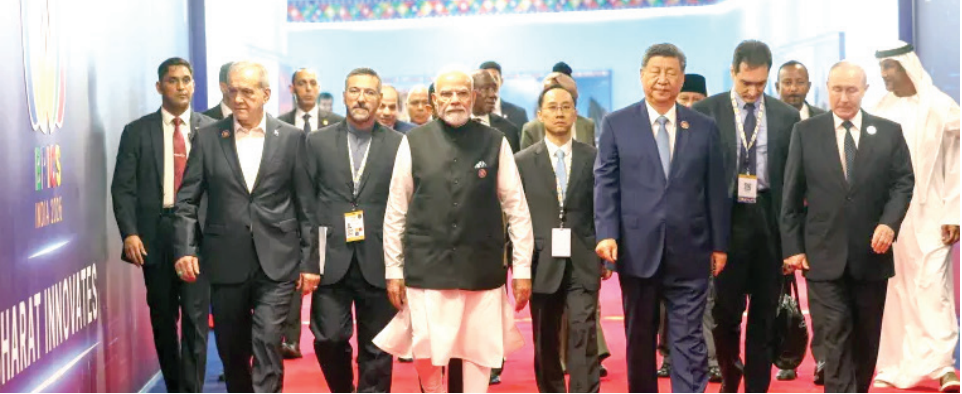
सास्मिता 'इन्डोनेसिया स्ट्याटिजक एन्ड इकोनोमिक्स एक्सन इन्स्टिच्युसन'का विश्लेषक हुन् ।

देशबिच मध्यपूर्वमा रणनीतिक द्विष्टकोण बाभिन्ने गरेको छ । त्यसैले, एउटै संगठनमा उनीहरूको सहभागिताले दुवैलाई प्रत्यक्ष असर गर्ने द्वन्द्वको सामना गर्ने समूहको क्षमतामा स्वतः असर पर्ने गरेको छ ।

सेप्टेम्बर १२-१३ को शिखर सम्मेलनले एउटा घोषणापत्र त जारी गर्‍यो, तर साभ्ना घोषणापत्र त्याउन भित्र भएको सम्झौताले धेरै कुरा बताउँ‍यो । घोषणापत्र हेर्दा ब्रिक्स स्पष्ट र दृढ अडान लिने समूहभन्दा सदस्यका असहमति व्यवस्थापन गर्ने मञ्चजस्तो देखिन पुगेको छ । यस प्रकरणले समूहको मुख्य समस्या कमजोर आर्थिक वा कूटनीतिक हैसियतभन्दा पनि त्यो हैसियतलाई एउटै भूराजनीतिक औजारमा रूपान्तरण कसरी गर्ने भन्ने रहेको देखाएको छ ।

अमेरिकाको सामना गर्ने सवाल

अमेरिका-प्रधान विश्व व्यवस्थालाई चुनौती दिने चाहनाबाट ब्रिक्सको उदय भएको मानिन्छ । तर पनि, वासिंस्टनका सम्बन्धमा साभ्ना धारणा बनाउन यो समूह असफल हुँदै आएको छ । यसको कारण हो, अमेरिकालाई लिएर समूहका सदस्यको स्वार्थ बाभिन्छ । भारतले यो द्विविधालाई सबैभन्दा स्पष्ट रूपमा प्रतिबिम्बित गर्छ । नयाँदिल्लीले ब्रिक्सलाई अमेरिकाविरुद्धको गठबन्धनका रूपमा नभई रणनीतिक स्वायत्तताको मञ्चका रूपमा हेर्छ । उसले वासिंस्टनसँगको सम्बन्धलाई अफ्र प्रगाढ

बनाउँदै 'क्वाड'मा पनि सहभागिता जनाइरहेको छ । त्यस्तै, भारतले पश्चिमी साभ्नेदारसँग व्यापक रक्षा तथा आर्थिक सम्बन्ध कायम राखेको छ । साथसाथै, नयाँदिल्ली, मस्को र बेइजिङसँग पनि उतिकै घनिष्ठ रूपमा संवादमा छ । भारतका लागि ब्रिक्सको महत्त्व प्रतिस्पर्धी शक्ति-केन्द्रबिच सन्तुलन कायम गरी निर्णय लिने स्वतन्त्रता जोगाइराख्नुमा निहित छ । ब्रिक्सलाई अमेरिकाविरोधी गुटमा परिणत गर्दा त्यही रणनीतिक लचिलोपन कमजोर हुनेछ ।

खासमा चीन र रूस पनि ब्रिक्स अमेरिकासँगको प्रत्यक्ष टकरावको संयन्त्र होस् भन्न चाहँदैनन् । यसमा तिनका आफ्नै कारण छन् । रूसका लागि पश्चिमी आर्थिक दबावको राजनीतिक तथा आर्थिक प्रभाव कम गर्न ब्रिक्स निःसन्देह एक महत्त्वपूर्ण मञ्च हो । तर, सैन्य गठबन्धनमाफ्रित थप आक्रामक नीति अपनाउँदा मस्को अमेरिका र नेटोसँगको द्वन्द्वमा फस्न सक्छ । रूस यस्तो अवस्था सकेसम्म टार्न चाहन्छ । चीनका लागि भने यो अफ्र जटिल छ । बेइजिङ बलियो बहुध्रुवीय विश्व-व्यवस्था र 'ग्लोबल साउथ' (विकासशील राष्ट्रहरूको समूह)को प्रभाव बढोस् भन्ने चाहन्छ । साथै, बेइजिङ विश्वव्यापी वित्त, व्यापार र अन्तर्राष्ट्रिय संस्थांमा अमेरिकाले अहिले पाइरहेको संरचनात्मक लाभलाई पनि घटाउन चाहन्छ । तर, चीन ब्रिक्सका हरेक विवाद वासिंस्टनसँगको टकरावमा परिणत होस् भन्ने चाहँदैन । अमेरिका चिनियाँ सामानका लागि अफ्रै एक महत्त्वपूर्ण बजार हो ।

ब्राजिल र नयाँ सदस्य बनेको इन्डोनेसियाले समूहमा

जटिलताको अर्को तह थप्छन् । ब्राजिल विकासशील देशका लागि थप प्रतिनिधिमूलक अन्तर्राष्ट्रिय प्रणाली, ठुलो विकास वित्त र बलियो सौदाबाजी शक्ति चाहन्छ । तर, उ ब्रिक्स चिनियाँ वा रूसी भूराजनीतिक रणनीतिक साधनमा होस् भन्ने चाहँदैन ।

बहुकेन्द्रित पासो

ब्रिक्स अहिले बहुकेन्द्रित पासोमा फसेजस्तो देखिन्छ । यसको सबैभन्दा ठुलो शक्ति यसको विविधता हो । त्यस विविधताले विश्वव्यापी शासन संरचनामा ऐतिहासिक रूपमा न्यून प्रभाव परेका क्षेत्रमा समूहको वैधता बढाएको छ । तर, त्यही विविधताले सामूहिक भूराजनीतिक कदम चाल्न भने अवरोध पुर्‍याउँछ । प्रत्येक नयाँ सदस्यले आर्थिक श्रोत, कूटनीतिक पहुँच र राजनीतिक वैधता बढाउँछन् । तर, संगैसंगै यसले राष्ट्रिय हितहरूको अर्को तह समायोजन गर्नुपर्ने चुनौती थप्छ । यही कुराले ब्रिक्स किन एक

सुसंगत भूराजनीतिक समूहभन्दा शक्तिशाली सौदाबाजी गठबन्धन बन्ने सम्भावना बढी रहेको ईंगित गर्छ । यसका सदस्यबिच सहमतिका विषय नभएको होइन । मूलतः सदस्यहरू अन्तर्राष्ट्रिय संस्थामा सुधार गर्ने, विकासशील देशको प्रतिनिधित्व बढाउने, दक्षिण-दक्षिण (ग्लोबल साउथबिच)को व्यापारलाई सुदृढ पार्ने, विकास वित्त विस्तार गर्ने र पश्चिमी वित्तीय पूर्वाधारमाथिको अधिक निर्भरता कम गर्ने कुरामा सहमत हुन सक्छन् । तिनीहरूले स्थानीय मुद्रा भुक्तानी, विकास ऋण, ऊर्जा र खाद्य सुरक्षामा पनि सहकार्य गर्न सक्छन् ।

तर, जब सदस्यहरूलाई वास्तविक भूराजनीतिक टकरावमा कुनै एक पक्ष छनोट गर्ने अवस्था आउँछ, सम्झौता काँटन हुने गर्छ । इरानविरुद्ध अमेरिका-इजरायली युद्धले त्यो विरोधाभासलाई स्पष्ट उजागर गरिदिएको छ । यसको अर्थ ब्रिक्स अप्रासंगिक छैन । बरु, यसविपरीत यसको प्रभाव नाटकीय कामबाट भन्दा पनि बढी दिगो काम केही गरेर आउन सक्छ । अर्थात्, यसले विद्यमान अन्तर्राष्ट्रिय व्यवस्था सञ्चालन हुने सौदाबाजी वातावरण परिवर्तन गर्न सक्छ । ब्रिक्सले अमेरिकालाई चुनौती दिन हालको विश्वव्यापी प्रणालीलाई नष्ट नै गर्नुपर्दैन । यसले आइएमएफ र विश्व बैंकजस्ता वित्तीय संस्थामा गैरपश्चिमी देशको थप प्रतिनिधित्वका लागि दबाव दिन सक्छ । वैकल्पिक विकास संस्था विकास गर्न सक्छ । गैरडलर भुक्तानी संयन्त्र विकास र विस्तार गर्न सक्छ र विकासशील देशलाई थप कूटनीतिक विकल्प प्रदान गर्न सक्छ । त्यो यसको सबैभन्दा परिणामात्मक भूमिका साबित हुन सक्छ । त्यसकारण समूहको भूराजनीतिक सीमा नै यसको अवसर बन्न सक्छ । कठोर टकरावबाट बच्ने प्रयासले क्रमिक परिवर्तन र शक्ति सन्तुलनमा परिवर्तनका लागि थप ठाउँ प्रदान गर्न सक्छ ।

अलजजिराबाट

इतिहासमा आज

सेप्टेम्बर १७

- सन् २०२४ : हिजबुल्लाह समूहका सदस्यले बोक्ने हजारौँ पैजर एकैपटक पड्किँदा करिब दुई हजार ८०० जना घाइते भए ।
- सन् १९६३ : 'रोयस सोसाइटी अफ लन्डन'लाई लेखेको पत्रमा डच वैज्ञानिक एन्टनी भान लेभन्हुकले ब्याक्टिरियाको अस्तित्वको पहिलो सार्वजनिक उल्लेख गरे । यस आविष्कारका लागि उनलाई 'माइक्रोबायोलोजीको पिता' पनि भनिन्छ ।
- सन् १७८७ : फिलाडेल्फियामा बसेको संविधानसभाको बैठकमा ३८ डेलिगेट्सले हस्ताक्षर गरेसँगै अमेरिकाको संविधान स्वीकृत भयो ।
- सन् १७८९ : इंग्ल्यान्डका खगोलशास्त्री विलियम हर्सलले शनि ग्रहको उपग्रह मिमास पत्ता लगाए ।
- सन् १८४९ : दासप्रथाविरोधी अभियन्ता हेरियट टबम्यान पहिलोपटक मेरिल्यान्डस्थित मालिकको घरबाट भाग्न सफल भन्न् ।
- सन् १९३९ : पोल्यान्डको पश्चिमी भाग जर्मनीले कब्जा गरेको १६ दिनपछि सोभियत संघले बाँकी पूर्वी भाग कब्जामा लियो । जर्मनी र सोभियत संघबिच भएको 'मोलोटोभ-रिबेन्ट्रोप सम्झौता'अनुरूप उक्त कारबाही भएको थियो ।
- सन् १९७८ : इजिप्ट र इजरायलबिच अमेरिकीको मध्यस्थतामा अमेरिकी राष्ट्रपतिको बिदा मनाउने ठाउँ क्याम्प डेभिडमा 'क्याम्प डेभिड सम्झौता' भयो ।
- सन् १९८० : इराकले पाँच वर्षअघिको सम्झौता छाड्दै 'सत अल-अरब'को सम्पूर्ण जलक्षेत्र आफ्नो भएको दावी गर्‍यो ।
- सन् १९८० : पोल्यान्डमा लेक वालेसाको नेतृत्वमा सत्तारूढ कम्युनिस्टविरोधी मजदुर संगठन 'सोलिडारि' गठन भयो ।
- सन् २०११ : आर्थिक असमानताको विरोधमा अमेरिकाको न्युयोर्कमा 'अकुप्राई वाल स्ट्रिट' अभियान सुरु भयो । नोभेम्बर १५ सम्म चलेको अभियानले 'हामी ९९ प्रतिशत' भन्ने नारा प्रचलित गर्‍यो ।

यमनमा द्वन्द्व चर्किएपछि हजारौँ विस्थापित

जिबुटी / यमनमा पुनः लडाइँ चर्किएपछि द्वन्द्वबाट बच्न भागेका तीन हजार ४०० भन्दा बढी मानिस जिबुटीको उत्तरी तटीय सहर ओबोकामा आशुपुगेको जिबुटीका अधिकारीले बताए । पछिल्लो समय यमनमा अन्तर्राष्ट्रिय रूपमा मान्यता प्राप्त सरकार र हुथ्मी विद्रोहीबिच लडाइँ चर्किएको छ ।

सन् २०१५ देखि उत्तरी यमनको अधिकांश भूभाग नियन्त्रणमा राखेको हुथ्मीले लालसागरको तटीय सहर मोवा कब्जा गर्दै अन्य तटीय क्षेत्र हुँदै यमन र जिबुटीलाई छुट्याउने साँघुरो जलमार्गमाथि नियन्त्रण कायम गरेको छ । जिबुटीको जनसंख्या १२ लाखभन्दा कम छ । न्यून स्रोतसाधनयुक्त सो देशमा छोटो समयभित्रै हजारौँ मानिसको आगमन भएपछि सेवाहरूमा थप भार थपिएको त्यहाँका अधिकारीले चेतावनी दिएका छन् ।

युद्धबाट भागेर आफ्नो समुद्री तटमा आशुपुगेका यमनीले आफूसँग भएका सामान (जस्तै- कंपडाका

बोरा, पानीका भाँडा, खानेकुरा र अन्य व्यक्तिगत सामग्री) बोकेको देखिन्थ्यो । अँध्यारो भएपछि खिचिएको दृश्यमा जिबुटीको सेनाले फ्लडलाइटको उज्यालोमा ढुंगाहरूबाट आफ्ना मानिसलाई उतारिरहेको देखिन्थ्यो । जिबुटीस्थित 'अन्तर्राष्ट्रिय आप्रवासन संगठन'का प्रमुख अलेक्जेन्डर कोइसेकका अनुसार यमनीहरू साना-ठुला ढुंगामा चढेर समुद्रपार गरिरहेका छन् ।

मोटोर्साइकल हरायो

मिति २०८३/५/२३ गते अन्दाजी २२:०० बजेको समयमा ललितपुर जिल्ला ल.म.न.पा.-२१ खोकना स्थित घर आगाडी पार्किङ गरिराखेको मोो निम्न व्यहोरा भएको रातो कालो रंगको 150 CC को पस्मर मोटरसाइकल हराएको हुँदा देख्न हुने महत्तुवालै नजिकको घरही कार्यालय वा निम्न ठेगानामा खबर गरिनुहु होला ।

नाम : हुलारा फिजर्स हायर पवेज लि. (अग्नी देवदानी तिमिलिखना) मो.सं.नं. : वा.प.०२-०६७ प १०२३ चेसिस नं. : MD2AH1CX1PMS2494 इन्जिन नं. : DHXP1L87116 सम्पर्क नं. : 9860212795

भुल सुधार गरिएको जानकारी बारे ।

मिति २०८३/४/२० मा यस बैकले राष्ट्रिय स्तरको दैनिक पत्रिका नयाँ पत्रिका दैनिक पत्रिकामा श्रृणीलाई कर्जा चुक्ता भुक्तान गर्न आउने बारेको ३१ दिने सार्वजनिक सूचना प्रकाशित गरेकोमा उक्त सूचनामा सम्बन्धित श्रृणीको नाम अनिता नेपाल हुनुपर्नेमा अन्यथा हुन गएकोले भुल सुधार गरिएको व्यहोरा जानकारी गराउँदछौ ।

NABIL BANK®
प्रधान कार्यालय, रत्ननगरमार्ग, काठमाडौँ फोन नं. ०१-४९७२४४२, ९८०७६७३४७४

आईएमई लिमिटेडको

ध्वितिसौं वार्षिक साधारण सभा सम्बन्धी सूचना

बोस्रो पटक प्रकाशित मिति : २०८३/६/१

आदरणीय शेयरधनी महानुभावहरू,

यस आईएमई लिमिटेडको मिति २०८३/०५/२२ गतेका दिन वसेको सञ्चालक समितिको बैठकको निर्णय अनुसार कम्पनीको आ.व. २०८२/०८३ को वार्षिक साधारण सभा निम्न मिति, स्थान र समयमा निम्न विषयहरू उपर छलफल तथा निर्णय गर्न वस्ने भएको हुँदा कम्पनी ऐन, २०६३ अनुसार सम्पूर्ण शेयरधनी महानुभावहरूको जानकारीको लागि यो सूचना प्रकाशित गरिएको छ । वार्षिक साधारण सभाका दिन निम्न मिति, स्थान र समयमा शेयरधनीहरूलाई उपस्थितिका लागि हार्दिक अनुरोध गरिन्छ ।

सभा हुने मिति स्थान र समय:

मिति : २०८३ साल असोज महिना १४ गते, बुधबार (September 30, 2026)

स्थान : कम्पनीको रजिष्टर्ड कार्यालय, आईएमई कम्प्लेक्स पानीपोखरी, काठमाण्डौ ।

सभा शुरु हुने समय : अपरान्ह ४:०० बजे ।

छलफलका विषयहरू :

क. सामान्य प्रस्तावहरू:

- सञ्चालक समितिको आ.व २०८२/०८३ को वार्षिक प्रतिवेदन पारित गर्ने सम्बन्धमा ।
- लेखापरीक्षकको प्रतिवेदन सहितको २०८३ आषाढ मसान्तको वासलात तथा मिति २०८२ श्रावण १ देखि २०८३ आषाढ मसान्त सम्मको नाफा-नोक्सान हिसाव र सोही अवधीको नगद प्रवाह विवरण सम्बन्धी विषयमा छलफल गरी स्वीकृत गर्ने ।
- यस कम्पनीको साहायक कम्पनी आईएमई खल्ली लिमिटेडको आ.व. २०८२/०८३ को वित्तीय विवरण सहितको (Consolidated) वित्तीय विवरण स्वीकृत गर्ने ।
- कम्पनी ऐन २०६३ को दफा १११ बमोजिम आ.व.२०८३/०८४ को लागि वाढ्य लेखापरीक्षक नियुक्ति गर्ने र निजको पारिश्रमिक तोक्ने सम्बन्धमा ।
- २०% (कर समेत) नगद लार्भांश वितरण गर्ने सम्बन्धमा ।

ख. विविध ।

सञ्चालक समितिको आज्ञाले, कम्पनी सचिव

कार्यालय भवनको आवश्यकता

प्रथम पटक प्रकाशित मिति : २०८३/०६/०१

यस बैकलाई निम्न प्रस्थावित स्थानको वजार क्षेत्रमा केन्द्रिय भण्डार (Central Store) प्रयोजनका लागि आवश्यक पर्ने भण्डारण तथा सामग्री व्यवस्थापन कार्यका लागि Basement, भूईँ तल्ला वा पहिलो तल्ला (लिफ्ट सुविधा भए मात्र) को २,५०० देखि ३,००० वर्ग फिट क्षेत्रफल भएको पक्की भवन अथवा Metal Structure Building भाडामा उपलब्ध गराउन ईच्छुक घर धनीहरूबाट यो शिलवन्दी प्रस्ताव आह्वान गरिएको छ ।

कार्यालयको प्रस्तावित स्थान

प्रस्थावित क्षेत्र	क्षेत्रफल (वर्ग फिट)
काठमाडौँ/ललितपुर महानगरपालिका, रिङ्गरोड भित्र वा रिङ्गरोडबाट करिब १ कि.मि. आसपासका क्षेत्रहरू	२,५००-३,०००

शर्तहरू :

- प्रस्तावित भवनमा पानी, बिजुली तथा पर्याप्त पार्किङ्गको सुविधासहित घटीमा १३ फिट चौडाईको मोटर बाटो हुनुपर्नेछ ।
- प्रस्तावित भवन सडक विस्तार योजनामा नपर्नेको हुनुपर्नेछ ।
- भूकम्प प्रतिरोधात्मक भवनलाई प्राथमिकता दिइनेछ ।
- भवनमा कुनै प्रकारको पानीको चुहावट नभएको हुनुपर्नेछ ।
- भवन तथा परिसर ढुबान तथा बाढीको जोखिमबाट मुक्त स्थानमा हुनुपर्नेछ ।
- भवनको भूईँ तल्लामा जेनेरेटर राख्नको लागि स्थान उपलब्ध गराउनु पर्नेछ ।
- कार्यालय संचालानार्थ घटीमा १५ (पन्ध्र) वर्षको लागि भवन उपलब्ध गराउनु पर्नेछ ।
- बैकले घरभाडा भुक्तानी गर्दा प्रचलित कानून अनुसार सम्पूर्ण कर कट्टी गर्नेछ ।

शिलवन्दी प्रस्तावमा खुलाउनु पर्ने विवरणहरू :

- शिलवन्दी बोलपत्र बुभाउँदा चाहिने सम्पूर्ण कागजातहरू कार्यालय भवन भाडामा दिने सम्बन्धी प्रस्ताव फाराममा उल्लेखित छन् । ईच्छुक घरधनीहरूले सो प्रस्ताव फाराम, बैकको घण्टाघर, काठमाण्डौ स्थित प्रशासन विभाग वा सम्बन्धित शाखा कार्यालयबाट नि:शुल्क प्राप्त गर्न सक्नुहुनेछ वा बैकको website: www.nabilbank.com बाट डाउनलोड पनि गर्न सक्नु हुनेछ ।
- शिलवन्दी बोलपत्र खामबन्दी सहित खाम बाहिर “केन्द्रिय भन्डारको लागि भवन भाडामा दिने सम्बन्धी शिलवन्दी बोलपत्र प्रस्ताव” प्रष्ट रुपमा लेखि प्रस्तावित ठाँउको नाम, सम्पर्क व्यक्तिको नाम र सम्पर्क नम्बर समेत उल्लेख गरी नथिएल बैकको घण्टाघर, काठमाण्डौ स्थित प्रशासन विभागमा मिति २०८३ आश्विन १५ गते (तदनुसार 1st October, 2026) दिनको ४:०० बजे भित्र आई पुग्ने गरी बुक्काउनु पर्नेछ ।
- प्राप्त शिलवन्दी बोलपत्र प्रस्तावहरू मिति २०८३ आश्विन १६ गते, बैकको घण्टाघर, काठमाण्डौ स्थित प्रशासन विभागमा समय बिहान ११.०० बजे वाकै कर्मचारी तथा बोलपत्र दाता र/वा निजका प्रतिनिधीहरूको रोहवरमा खोलिएछ । तर बोलपत्र दाता वा निजको प्रतिनिधीको उपस्थिति नहुँदमा बोलपत्र खोल्न कुनै बाधा पुग्ने छैन ।
- म्याद नाघी वा रीत नपुगी आएको बोलपत्र उपर कुनै कारवाही हुने छैन ।
- कुनै पनि प्रस्ताव स्वीकार गर्ने वा नगर्ने सम्पूर्ण अधिकार बैकसँग सुरक्षित रहने छ । साथै अस्वीकृत कुनै पनि प्रस्तावमा कारण दिन बैक बाध्य हुने छैन ।

NABIL BANK®

प्रशासन विभाग, घण्टाघर, काठमाण्डौ, फोन नं. ०१-४९७२४५१

Sanjen Jalavidhyut Company Limited
7th Floor, Chhime Tower, Dhumbarahi, Kathmandu
Phone: 01-4374275, Email: sanjenhcl@gmail.com
Web: www.sjcl.com.np

राष्ट्र बैंक विधेयक अर्थ समितिबाट पारित गभर्नरको कार्यकाल अब तीन वर्ष

हाल पाँचवर्षे अवधि रहेको गभर्नरको कार्यकाल तीनवर्षे बनाउने व्यवस्थासहित आएको विधेयक संसदीय समितिबाट पारित, संसद्को पूर्ण बैठकले विधेयक पारित गरेपछि कानुनको रूप लिने

पवन तिमिल्सिना / नयाँ पत्रिका

संसद्को अर्थ समितिले नेपाल राष्ट्र बैंक (तेस्रो संशोधन) विधेयक, ०८३ सर्वसम्मतिले पारित गरेको छ। समितिले राष्ट्र बैंकको स्वायत्तता, सञ्चालकको योग्यता तथा स्वार्थको द्वन्द्व, मौद्रिक नीति सार्वजनिक गर्ने समय र नियमनको दायरालगायतका विषयमा संशोधनसहित विधेयक पारित गरेको हो।

समितिले राष्ट्र बैंकका गभर्नर, डेपुटी गभर्नर तथा सञ्चालक सदस्यको कार्यकाल पाँच वर्षबाट घटाएर तीन वर्ष कायम गर्ने व्यवस्था गरेको छ। तर, कार्यसम्पादनका आधारमा उनीहरूलाई थप दुई वर्षका लागि पुनः नियुक्त गर्न सकिने व्यवस्था गरिएको छ।

नेपाल बैंकर्स संघका पूर्वअध्यक्ष भुवन दाहालले बैंक तथा वित्तीय संस्था र नियमनकारी निकायका उच्च पदाधिकारीको पदावधि घटाउने व्यवस्था संस्थागत स्थिरताका लागि उपयुक्त नभएको बताए। 'संस्थागत स्थिरताका लागि पाँच वर्षको पदावधि उपयुक्त हुन्छ। विभिन्न मुलुकमा पदाधिकारीको पदावधि फरक-फरक हुने भए पनि नेपालको सन्दर्भमा पाँच वर्षको कार्यकाल नै व्यावहारिक हुन्छ,' उनले भने।

‘अमेरिकामा अध्यक्षको पदावधि चार वर्ष र सञ्चालक समितिका सदस्यको अवधि १४ वर्षसम्म हुन्छ, भारतमा तीन वर्षको व्यवस्था छ,’ उनले भने, ‘तर नेपालमा पाँच वर्षको आवधिक सरकार गठन हुने भएकाले अन्य प्रमुख निकायका पदाधिकारीको कार्यकाल पनि सरकारकै लयमा पाँच वर्ष हुनु संस्थागत स्थिरताका लागि राम्रो हुन्छ।’ दाहालका अनुसार सरकार र प्रमुख निकायका नेतृत्वको टिम पाँच वर्षसम्म स्थिर रहन सके त्यसले संस्थागत नतिजा राम्रो दिन्छ। नेपालमा पटक-पटक सरकार परिवर्तन भइरहने र नयाँ सरकार आउँदा अघिल्लो सरकारले नियुक्त गरेका गभर्नर वा पदाधिकारीहरूसँग समन्वय नहुने समस्या रहेको उल्लेख गरे। उनले पदावधि घटाएर तीन वर्ष बनाउँदैंमा ती समस्या समाधान नहुने स्पष्ट पारे।

धितोपत्र बोर्ड, बिमा प्राधिकरण र बैंकहरूमा चार-चार वर्षको पदावधि रहेको उदाहरण दिँदै उनले भने, ‘अन्य निकायमा चार वर्ष भए पनि गभर्नरको पाँच वर्षको पदावधि ठिकै थियो। तीन वर्ष बनाउँदा कार्यसम्पादनसँग जोड्न खोजिएको होला, तर मेरो विचारमा पाँच वर्षको अवधि नै उपयुक्त हुन्छ।’ उनले अन्तर्राष्ट्रिय अभ्यास फरक-फरक रहेकाले तीनवर्षे वा चारवर्षे मोडेलले मात्रै सबै चुनौती हल नगर्ने बताए। त्यस्तै, गभर्नर, डेपुटी गभर्नर तथा स्वतन्त्र सञ्चालक सदस्यको योग्यता र अनुभवसम्बन्धी व्यवस्थालाई पनि परिवर्तन गरिएको छ। स्वतन्त्र सञ्चालक सदस्यमध्ये कम्तीमा एकजना महिला हुनुपर्ने बाध्यकारी व्यवस्था पनि विधेयकमा राखिएको छ।

राष्ट्र बैंकको नेतृत्व कस्तो हुने, नेतृत्वले कसरी काम गर्ने सन्दर्भमा केन्द्रित भएर संशोधन भएको छ

● **डा. कृषाहर बुढाथोकी**, सभापति, अर्थ समिति
विधेयक सदनमा पेस हुँदै गर्दा यसमा हामीलाई लागेका विषयमा संशोधन हुनुपर्छ भन्ने मान्यताका आधारमा संशोधन प्रस्ताव दर्ता पनि गर्‍यौं। त्यसपछि समितिमा पनि धेरै छलफल र तर्क

गर्‍यौं। समिति सदस्यहरूको राय र निचोडका आधारमा विधेयक पारित भएको छ। यो ऐन संशोधन हुँदै गर्दा देशले आर्थिक रूपमा फड्को मार्नुपर्छ भन्ने नै हो। राष्ट्र बैंकको संरचनागत नेतृत्व कस्तो हुने, नेतृत्वले कसरी काम गर्ने सन्दर्भमा केन्द्रित भएर बढी संशोधन भएको छ।

संस्थागत स्थिरताका लागि गभर्नरको कार्यकाल पाँच वर्ष नै उपयुक्त हुन्छ

● **भुवन दाहाल**, पूर्वबैंकर
विभिन्न मुलुकमा पदाधिकारीको पदावधि फरक-फरक हुने भए पनि नेपालको सन्दर्भमा पाँच वर्षको कार्यकाल नै व्यावहारिक हुन्छ। अमेरिकामा अध्यक्षको पदावधि चार वर्ष र सञ्चालक समितिका सदस्यको अवधि १४ वर्षसम्म हुन्छ, भारतमा तीन वर्षको व्यवस्था छ। सरकार र प्रमुख निकायका नेतृत्वको टिम पाँच वर्षसम्म स्थिर रहन सके त्यसले संस्थागत नतिजा राम्रो दिन्छ। नेपालमा पटक-पटक सरकार परिवर्तन भइरहने र नयाँ सरकार आउँदा अघिल्लो सरकारले नियुक्त गरेका गभर्नर वा पदाधिकारीहरूसँग समन्वय नहुने समस्या छ। पदावधि घटाएर तीन वर्ष बनाउँदैंमा ती समस्या समाधान हुँदैनन्।

विधेयकमा गरिएको प्रमुख व्यवस्था

बैंकका पदाधिकारीलाई सञ्चालक बन्न रोक

वाणिज्य बैंक तथा वित्तीय संस्थाका बहालवाला पदाधिकारी सञ्चालक सदस्य बन्न नपाउने व्यवस्था गरिएको छ। त्यस्ता संस्थाको प्रमुख कार्यकारी अधिकृत पदबाट अवकाश लिएको दुई वर्ष नपुगेका व्यक्ति पनि राष्ट्र बैंकको सञ्चालक बन्न नपाउने गरी ‘कुलिङ अफ पिरियड’ राखिएको छ। यसैगरी, कुनै वाणिज्य बैंक वा वित्तीय संस्थामा ०.५ प्रतिशतभन्दा बढी शेयर स्वामित्व भएका व्यक्ति राष्ट्र बैंकको सञ्चालक सदस्य बन्न अयोग्य हुने व्यवस्था गरिएको छ।

१ साउनमै मौद्रिक नीति ल्याउनुपर्ने बाध्यकारी व्यवस्था

समितिले राष्ट्र बैंकको मौद्रिक नीति सार्वजनिक गर्ने मिति नै तोकेको छ। नयाँ व्यवस्थाअनुसार राष्ट्र बैंकले हरेक वर्ष साउन १ गते मौद्रिक नीति निर्माण गरी घोषणा तथा प्रकाशन गर्नुपर्नेछ। अब कानुनी रूपमै मौद्रिक नीति सार्वजनिक गर्ने मिति तय भएको छ।

तीनवटा कोष पनि राष्ट्र बैंकको नियमनमा

समितिले राष्ट्र बैंकको नियमन तथा सुपरिवेक्षणको दायरा पनि विस्तार गरेको छ। अब नागरिक लगानी कोष, कर्मचारी सञ्चय कोष र सामाजिक सुरक्षा कोषलाई समेत राष्ट्र बैंकले नियमन तथा सुपरिवेक्षण गर्ने व्यवस्था विधेयकमा समेटिएको छ। यस व्यवस्थाले वित्तीय प्रणालीमा महत्वपूर्ण भूमिका खेल्ने यी संस्थाको नियमन तथा सुपरिवेक्षणलाई राष्ट्र बैंकको दायरामा ल्याउनेछ।

सञ्चालक समितिको बैठक महिनामा कम्तीमा दुईपटक

समितिले राष्ट्र बैंकको सञ्चालक समितिको बैठकसम्बन्धी व्यवस्था पनि थपेको छ। अब व्यवस्थापन समितिको बैठक महिनामा कम्तीमा दुईपटक बस्नुपर्ने व्यवस्था गरिएको छ। त्यस्तै, मुद्रा, बैंकिङ तथा वित्तसम्बन्धी विषयमा नेपाल सरकारले निर्देशन दिन सक्ने ऐनको दफा १०६ ग को व्यवस्था यथावत् राखिएको छ। यसैबिच, राष्ट्र बैंक ऐनको सजायसम्बन्धी व्यवस्थाबाट उत्पन्न समस्या सम्बोधन गर्न तत्काल प्रक्रिया आँच बढाउने भएको छ।

सुदूरपश्चिमका ३१ बहुवर्षीय योजना रुण

पूर्वाधार विकास मन्त्रालयले रुण आयोजनाको म्याद थप्ने वा ठेक्का रद्द गर्ने विषयमा निर्णय लिन गठन गऱ्यो समिति

२६ वर्षअघि शिलान्यास भएर कालोपत्रेको पर्खाइमा रहेको बाजुरा सदरमुकाम मार्तडी जोड्ने सडकको दुरावस्था। मार्तडी-कोल्टी सडक जिल्लाको पूर्वोत्तरी क्षेत्रका स्वामी कार्तिक, जगन्नाथ र हिमाली गाउँपालिका तथा बुढीनन्दा नगरपालिकाका बासिन्दाका लागि सदरमुकाम पुग्ने एक मात्र मुख्य मार्ग हो। यो सडकको ठेकेदार हुनु, बागमती प्रदेशका निवर्तमान मुख्यमन्त्री इन्द्रबहादुर बानियाँ। **फाइल तस्बिर : नयाँ पत्रिका**

सुदूरपश्चिमका पूर्वाधार विकासमन्त्री ओमविक्रम भाट ‘सरल’ भन्छन्—

निर्माण व्यवसायीको लापरबाही र ढिलासुस्तीका कारण ३१ वटा योजना समस्याग्रस्त अवस्थामा पुगेका हुन्। निर्माण कम्पनीको लापरबाही, आवश्यकताअनुसार बजेट विनियोजन नहुनु,

रकमान्तरको समस्या हुनु, सडकका योजनामा समयमै क्षेत्राधिकार खाली नहुनुजस्ता कारणले बहुवर्षीय योजनाहरूको काम प्रभावकारी हुन नसकेको हाम्रो बुझाइ छ। चालू वर्षको बजेटमा बहुवर्षीय योजनालाई प्राथमिकता दिएर रकम विनियोजन गरिनेछ। निश्चित प्रतिशत काम भएका बहुवर्षीय योजना यसै वर्ष सम्पन्न हुने गरी प्राथमिकता दिनेछौं।

धनगढीमा तेजराज भट्ट

सुदूरपश्चिममा दुई दर्जनभन्दा बढी बहुवर्षीय योजना समस्याग्रस्त (रुण) अवस्थामा पुगेका छन्। पटक-पटक म्याद थप गर्दा पनि सम्बन्धित निर्माण कम्पनीले काम नगरेका र लामो समयदेखि अलपत्र रहेका ३१ वटा बहुवर्षीय योजना अगाडि बढ्न नसके अवस्था रहेको प्रदेशको भौतिक पूर्वाधार विकास मन्त्रालयले जनाएको छ।

रुण आयोजनाको सूचीमा प्रदेश स्थापना हुँदाकै बखत ठेक्का लागेका योजनासमेत छन्। मन्त्रालयका दुई दर्जन सडकसँग सम्बन्धित र आधा दर्जन सडक पुलसँग सम्बन्धित योजना रुण अवस्थामा हुन्। प्रदेश गौरवको सूचीमा रहेका सडकखण्ड पनि रुण अवस्थामा छन्। मन्त्रालयले सार्वजनिक गरेको स्थितिपत्रअनुसार प्रदेशभरि सञ्चालनमा रहेका आधारभन्दा बढी बहुवर्षीय योजनाको प्रगति पनि ५० प्रतिशतभन्दा कम छ। एक सय ९३ वटा बहुवर्षीय योजनामध्ये एक सय २९ वटाको प्रगति ५० प्रतिशतभन्दा कम छ।

५० देखि ६० प्रतिशत भौतिक प्रगति रहेका योजना १९ वटा छन् भने ६० देखि ८० प्रतिशत प्रगति रहेका योजना २२ वटा र ८० प्रतिशतभन्दा बढी भौतिक प्रगति रहेका योजनाको संख्या २३ वटा रहेको मन्त्रालयको विवरणमा उल्लेख छ।

उद्योग वाणिज्य महासंघको महानिर्देशकमा डा. तिवारी

काठमाडौँ / निजी क्षेत्रको छाता संस्था नेपाल उद्योग वाणिज्य महासंघको महानिर्देशकमा डा. गोपाल प्रसाद तिवारी नियुक्त भएका छन्। महासंघले अर्थशास्त्री तथा निजी क्षेत्र विकास विज्ञ डा. तिवारीलाई महानिर्देशक पदमा नियुक्त गरेको हो।

अर्थमन्त्री आज तीनदिने भारत भ्रमणमा जाँदै

काठमाडौँ / अर्थमन्त्री डा. स्वर्णिम वाग्ले आज (बिहीबार) तीनदिने भारत भ्रमणमा जाँदै छन्। भारत सरकारको निमन्त्रणा अर्थमन्त्री बिहीबार ६ सदस्यीय प्रतिनिधिमण्डलको नेतृत्व गर्दै उनी नयाँदिल्ली जाने भएका हुन्। भ्रमण टोलीमा अर्थ मन्त्रालय र परराष्ट्र मन्त्रालयका अधिकारीहरू सहभागी हुनेछन्।

पूँजीगत लाभकर घटाउने निर्णय मन्त्रिपरिषद्बाट स्वीकृत

नयाँ पत्रिका

सेयरमा लामे पूँजीगत लाभकर घटाउने अर्थ मन्त्रालयको प्रस्ताव बुधबार बसेको मन्त्रिपरिषद् बाट स्वीकृत भएको छ। मन्त्रिपरिषद्को उक्त निर्णय राजपत्रमा सार्वजनिक भएपछि एक वर्षभन्दा बढी समय स्वामित्वमा राखेर सेयर बिक्री गर्दा हुने लाभमा ३.५ प्रतिशत र एक वर्षभन्दा कम अवधि स्वामित्व राखेर सेयर बिक्री गर्दा हुने लाभमा पाँच प्रतिशत पूँजीगत लाभकर लाग्नेछ।

‘नेपाल धितोपत्र बोर्डमा सूचीकरण भएको निकायको हितको निःसर्गबाट प्राप्त लाभमा धितोपत्र विनियम बजारको कार्य गर्ने निकायले बासिन्दा प्राकृतिक व्यक्तिको हकमा तीन सय ६५ दिनभन्दा बढी अवधि स्वामित्वमा रहेको हितको लाभ रकमको ३.५ प्रतिशत र तीन सय ६५ वा सोभन्दा कम अवधि स्वामित्वमा रहेको हितको लाभ रकमको पाँच प्रतिशत अग्रिम कर कायम गर्ने,’ मन्त्रिपरिषद्को निर्णयमा उल्लेख छ। अर्थमन्त्री डा. स्वर्णिम वाग्लेले सोमबार पुँजीबजार सुदृढीकरण तथा पुनरुत्थान कार्ययोजना-२०८३’ सार्वजनिक गर्दै दीर्घकालीन अवधिको सेयरबाट ३.५ प्रतिशत र अल्पकालीन अवधिमा पाँच प्रतिशत पूँजीगत लाभकर कायम गर्ने घोषणा गरेका थिए।

बुधबारको मन्त्रिपरिषद् बैठकले निर्णय गरेपछि राजपत्रमा प्रकाशित भई दीर्घकालीन सेयर बिक्री गर्दा हुने लाभमा ३.५ प्रतिशत र अल्पकालीन सेयर बिक्री गर्दा हुने लाभमा पाँच प्रतिशत पूँजीगत लाभकर लाग्ने

यसअघि चालू आवको बजेटमार्फत अर्थमन्त्री वाग्लेले दीर्घकालीन अवधिको सेयर होल्डरमा ७.५ प्रतिशत र अल्पकालीन अवधि होल्ड गर्दा १० प्रतिशत पूँजीगत लाभकर लाग्ने व्यवस्था गरेका थिए। तर, सेयरबजारमा नकारात्मक प्रभाव पर्न थालेपछि अर्थमन्त्री वाग्लेले बजेटमा घोषणा गरेभन्दा अल्पकालीनतर्फ पाँच विन्दु प्रतिशत र दीर्घकालिनतर्फ चार विन्दु प्रतिशतले लाभकर घटाउने घोषणा गरी सोमबार कार्ययोजना जारी गरेका थिए। उक्त योजनालाई मन्त्रिपरिषद्ले स्वीकृति प्रदान गरेको हो।

Government of Nepal
Ministry of Infrastructure Development
Department of Urban Development and Building Construction
Office of Federal Urban Development and Building Construction,
Morang, Biratnagar

Invitation for Bids

First Date of Publication: 2083/06/01 (17th September, 2026)
IFB NO: 01/FUDBC/MORANG/2083/084

1. **The Office of Federal Urban Development and Building Construction (FUDBC) Morang, Biratnagar** invites open competitive biddings from eligible bidders for following works under National Competitive Bidding (NCB). **Only Hard Copy & Single Stage Double Envelope Bidding procedure will be followed.**

S.N.	Contract No.	Descriptions of Works	Minimum Bid security NRs.	Validity Period of Bid & Bid Security	Price of Bid Document- NRs.	Remarks
1.	FUDBC/ Morang/NCB/ Works/01-2083-084	Construction of Plant Quarantine Office Building at Rani, Biratnagar	8,05,000.00	Bid validity 90 days & Bid Security 120 days from deadline of Bid Submission	5,000.00	Single Stage Double Envelope
2.	FUDBC/ Morang/NCB/ Works/02-2083-084	Construction of Survey Office Building in Belbari Municipality, Morang (Phase II)	6,50,000.00		5,000.00	

2. **Date of Purchasing, Submission and Opening of Bids**

S. N.	Deadline of Bid Purchasing	Deadline of Bid Submission	Date of Bid Opening	Employers Bank Account for Purchasing Bid Document	Employers Bank Account Details for Bid Security Cash Deposit
1.	On or Before 7 th Oct, 2026 (2083/06/21) Till 05:00 PM	In Hard Copy On or Before 8 th Oct, 2026 (2083/06/22) Till 12:00 hrs Or Through Courier to FUDBC,Morang	On 8 th Oct, 2026 (2083/06/22) at 14:00 hrs	Name of the Bank: Agricultural Development Bank Ltd Name of Office : Federal Project Implementation Unit, Morang Account Name : Ma.Lc.Ni.ka, Kathmandu. Office Code no. : 337061301 Account no.: 0100201277009016 Rajajswa (revenue) Shirshak no. 14229	Bank Name: Agricultural Development Bank Ltd . Bank Address: Biratnagar, Morang, Koshi Pradesh Account Name : Ko..Le.Ni.ka, Morang Security Deposit (Dharauti Khata) No. : 0601601014070045 Office Code no. : 337061301

3. A complete Set of bidding document can be bought from **Office of Federal Urban Development and Building Construction (FUDBC) Morang, Biratnagar.**

4. **Pre-bid meeting** shall be held at **Office of Federal Urban Development and Building Construction (FUDBC) Morang, Biratnagar 2083/06/15, 2:00 PM.**

5. The bidders must submit VAT, PAN, Firm Registration, Ijajat Patra (Renewal up to 2084 Asadh), Tax Clearance Certificate 2081/82 and other document as stated in PPA, PPR & Bid Document.

6. The bids will be opened in the presence of Bidders' representatives who choose to attend at the office of **Office of Federal Urban Development and Building Construction (FUDBC) Morang, Biratnagar.**

7. For further information eligible bidders may visit **Office of Federal Urban Development and Building Construction (FUDBC) Morang, Biratnagar** or contact **025-514502, 9852026058** or email at **fpiu.morang@gmail.com**

